

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe jum. an . . . 12 "
Pe o lună . . . 2 "

Ned de Duminică

Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
America . . . 10 Cor.

Ned de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
un 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deak Ferenc-utca 20.

INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se in-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul XII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 45.

Dare și recruți.

(*) Dela anul 1902 începând și până la 1906, se știe, în Țara Ungurească stăpânirea n'a putut nici să srângă dare nici să recruteze pentru oștire. Aceasta din pricina lui Kossuth și a tovarășilor săi, cari pentru a împiedeca în dietă votarea legii privitoare la recrutare și strângerea dărilor, a mers până să spargă tot ce se găsește în dietă. În aceeași vreme în cele mai multe comitate, la îndemnul lui Kossuth și Apponyi, congregațiunile au hotărât și ele că nu dau stăpânirii mână de ajutor întru a strânge dări și a desăvârși recrutarea.

Kossuth și tovarășii săi și-au ajuns astfel ținta: azi e ministru, iar Széll, Tisza, Kuen-Hédervary și Fejérvary, p'acea vreme prim-ministri puternici, azi par'că ar fi pierit.

Noi românii și p'atunci am fost oile lui Dumnezeu: nu ne-am luat în coarne cu nici una dintre stăpâniri, ci am fost singura nație, care ne-am trimis de bunăvoie feciorii la oștirea împărătească, dupăcum am plătit și dările. Noi ziceam: E spre binele țării și al Coroanei să fie rânduială. Ungurii s'au gândit însă mai presus de toate la binele lor: să silească adică pe împăratul a se învoi la împlinirea celor mai multe dintre dorințele lor, ceace au și izbutit: azi Andrássy face legi cum le vine bine unguilor, iar pe noi să ne încătușeze.

În fața acestor lucruri e de înțeles, că

o frământare mare ne-a cuprins nu numai pe noi supuși credincioși ai împăratului ci și pe frații noștri din România. Publicasem nu mai departe decât alaltăieri scrisoarea unui bun prieten și fruntaș naționalist din București, care dupăce își arăta mâhnirea că am fost părăsiți de cel ce ca un părinte ar trebui să se îngrijască de soarta noastră, spuneă că, *scăparea numai prin noi înșine se poate ajunge*. Pornind adică o luptă bărbătească și căutând să ne folosim de aceleași mijloace, cari i-au ajutat pe unguri: *să nu plătim dări și să nu dăm recruți*.

Dacă am putea face acest lucru, fără îndoială că am izbuti și noi cu multe cereri drepte. Vorba e, însă, că din nefericire noi nu suntem în starea unguilor. Nu avem un singur comitat unde să fim stăpâni, deși sunt multe comitate, în cari avem majoritate. Așa însă toți românii de am hotărî că nu plătim dare și nu dăm soldați stăpânirea are putere de a trece peste hotărârea noastră: strânge darea cu puterea jandarmărească ori trimițând miliție pe sate. Tot așa ar duce cu sila la oștire pe feciorii noștri.

Am făcut adecă noi românii dela început marele păcat de nu ne-am luptat din răputeri pentru a ne întări la comitat. Satele noastre lăsate fără conducere au ales la comitat pe câți trași împinși toți, iar aceștia au ales slujbași numai unguri și votează în adunarea comitatului după porunca fișpanului. Iată de ce noi nu putem să strâm-

torăm cătuși de puțin stăpânirea, propunându-ne, că nu plătim dare și nu dăm recruți. Toți de am jură că așa vom purcede, stăpânirea nu se sperie, știind bine că nu putem duce la îndeplinire hotărârea aceasta.

Un cuvânt mai mult să ne pară rău, că în trecut nu am purtat o luptă pentru deșteptarea satelor, ca întărindu-ne în comune să putem fi tari și la comitat, — și-un îndemn mai mult ca în viitor să căutăm a îndreptă greșelile.

Este adevărat de altfel, că și în caz dacă am ajunge să avem majoritate într'un comitat ori altul, și atunci stăpânirea are mijlocul de a ne înfrâna. E destul ca un singur slujbaș să apeleze împotriva hotărârii aduse la comitat, pentruca ministrul să vină și să nimicească hotărârea.

De câte ori nu s'a întâmplat de pildă în adunarea comitatului Aradului, ca noi românii să respingem dările ce ni-se cereau: viceșpanul făcea însă apelată și ministrul nimicea hotărârea noastră. Așa e făcută adecă și întocmirea comitatelor, ca ungurii să aibă chezașie întru a se îndeplini ceace lor le vine la socoteală.

Iei puteau să respingă a plăti dare și dă recruți pentrucă ministrul Kristóffy de pildă nu putea găsi în nici un comitat viceșpan și fibirae, cari se facă altfel de cum a hotărît adunarea comitatului. Nu se găsește însă nicăiri un singur fibirău, chiar român de ar fi, care să nu se supună poruncii ministrului și să nu înfunde temnița cu românii.

FOIȚA ZIARULUI «TRIBUNA».

Edmundo De Amicis.

I N I M A.

Infirmlerul.

— Povestire. —

Într'o dimineață ploioasă de Martie, un băiat de țaran, ud până la piele și plin de noroi, cu o legătură la subțioară, se prezentă portarului spitalului *dei Pellegrini* din Neapol, arătând o scrisoare și întrebând de tatăl său. Eră frumos băiatul: fața prelungă palidă-oacheșe, ochii negri gânditori și două buze roșii groase întredeschise după cari se vedeau dinții albi ca laptele. Venise dintr'un sat de lângă Neapol.

Tatăl său plecase de acasă de un an, se dușese în Franța după lucru, se întorsese în Italia numai de câteva zile și cum ajunsese la Neapol s'a îmbolnăvit fără veste și a intrat în grabă în spital, dupăce a scris două rânduri familiei sale, spuindu-i ceace i-s'a întâmplat. Nevasta sa, în neputință de a se mișca de acasă pentrucă un copil îi eră bolnav, trimisese pe fiul lor cel mai mare la Neapol să stea lângă tatăl său. Băiatul venise cale de o poștă pe jos.

Portarul să uită la scrisoare, chemă un infirmier și-i zise să ducă pe băiat la tatăl său.

— Care tată? întrebă infirmierul.

Băiatul, cu frica în sin de vre-o veste proastă, spuse numele. Infirmierul nu-și aducea aminte.

— Un lucrător bătrân, venit de afară? îl întrebă.

— Lucrător da, răspuse băiatul, dar nu prea bătrân, care vine de afară.

— Când a intrat în spital?

Băiatul să uită pe scrisoare:

— Acum cinci zile, cred.

Infirmierul se gândi puțin, apoi ca și cum și-ar fi adus aminte, zise:

— Ah, da! Sala a patra, patul din fund.

— E bolnav rău? Ce are? întrebă băiatul cu teamă.

Infirmierul se uită la el fără să-i spuie; pe urmă zise:

— Vino cu mine.

Urcaă două scări, trecură printr'o sală în fundul căreia eră un salon de bolnavi, cu două șiruri lungi de paturi. Vino, îi zise infirmierul intrând. Băiatul își luă inima în dinți și îl urmă uitându-se sperios la dreapta și la stânga la fețele albe și slabe ale bolnavilor. Unii erau cu ochii închiși, de păreau morți, alții se uitau în tavan cu ochii mari deschiși, ca îngroziți. Mulți gemeau ca copiii.

Sala eră întunecoasă, aierul încărcat de miros de doctorii. Două surori de caritate treceau printre paturi cu sticlețe în mână.

Ajunși în fundul sălii, infirmierul se oprî la căpătâiul unui pat: iată tatăl tău.

Băiatul isbucî în plâns, lăsându-și capul pe umărul bolnavului, apucându-i cu o mână brațul pe care bolnavul îl ținea nemîșcat pe plapumă. Bolnavul nu se mișcă.

Băiatul se ridică, se uită la tatăl său din nou, și iar isbucnește în plâns. Atunci bolnavul se uită lung la el, ca și cum l-ar fi recunoscut, dar

buzele tot nu i-se mișcau. Bietul tata, cât se schimbase! Fiul său nici nu i-ar fi mai cunoscut. Părul îi albise, îi crescuse barba, fața îi eră umflată, de o culoare roșie aprinsă, cu pielea întinsă și licioasă, cu ochii micșorați, cu buzele îngroșate. Nu i-se mai cunoștea decât fruntea și sprâncenile și răsulă cu greutate.

— Tată, tată, zise băiatul, sunt eu, nu mă cunoști? Ciccillo, Ciccillo al tău, venit de-acasă, trimis de mama! Uită-te la mine, nu mă mai cunoști? Zi-mi o vorbă.

Dar bolnavul, dupăce se uită lung la el, închise ochii.

— Tată, tată, ce ai? Sunt eu, Ciccillo.

Bolnavul nu se mai mișcă, și urmă să răsufle cu greutate.

Atunci băiatul luă un scaun, șezu și fără să-și ia ochii dela tatăl său, așteptă.

— O să treacă vre-un doctor să facă vizita, se gândi el, o să-mi spuie ce are.

Gânduri triste îl prinseră. Își aduse aminte de ziua plecării tatălui său când i-a spus rămas bun pentru cea din urmă oară pe vapor; nădejdea familiei în călătoria aceea; disperarea mamei lui la primirea scrisoarei; și se gândi la moarte, își văzu pe tatăl său mort, pe mama sa îmbrăcată în negru, familia în mizerie.

Multă vreme stătu așa, când o mână ușoară îl atinse pe umeri: era o soră de caritate.

— Ce are tata? o întrebă repede.

— Este tatăl tău? zise blând sora.

— Da, este tatăl meu. Ce are?

— Curaj, dragul meu — răspuse sora — îndată o ră vie doctorul.

Și plecă fără să mai zică altceva.

La armele acestea de luptă nu ne putem deci gândi, nu putem în privința asta lua pildă dela unguri. Avem însă nădejde că adunându-se la un loc toată flamura națiunii, ne va lumina și pe noi Dumnezeu să aflăm calea spre mântuire din robia pe care ne-o pregătește îngâmfatul magnat Andrassy.

Meetingul din Caracal.

Sâmbătă, în ziua Trei-ierarhilor, ziua lui Mihai Viteazul, se va ține în Caracal o mare adunare naționalistă.

În numele comitetului aranjator, dnul Al. Nicolau a trimis prezidentului Comitetului Junilor turci la Salonic și studenților dela Belgrad o telegramă prin care-i invită să ia parte la adunare. Aceasta ca semn de unanimă protestare împotriva Austro-Ungariei și pentru a se prepară o alianță între Turcia constituțională și România.

Răspândirea scrisului românesc.

Adeseori auzim tângurii din partea oamenilor literați, că așa de rău le trec cărțile. Nepăsarea, sărăcia, neștiința și multe altele vor fi pricinile. Să adaugem încă și faptul, că autorii de multe ori scriu într'un limbaj, de nu numai țărani, dar cei mai inteligenți, numai cu ajutorul unui dicționar pot pricepe multe cuvinte. Adevărat, în vremea nouă pare că felul de a scrie al oamenilor literați se apropie tot mai tare de limba poporului, dar e fapt, că și cărțile trec în număr mai mare. Cu toate acestea sunt comune multe, unde afară doar de popa și dascălul (unori ni-l aceștia) un cetește nimeni un ziar, o carte românească.

Și în ce chip se răspândesc cărțile românești? Cărturarii cetesc foi, cunosc librăriile, fac comande sau cumpără din mână. Bibliotecile sunt așa puține, iar poporul încă nu le știe lua folosul cum ar trebui.

Poporul nostru încă nu i dedat să comandeze cărți numai în foarte rari cazuri, nici la librării nu i obișnuit, căci sunt puține.

Avem însă noi o tagmă de oameni, cari sunt adevărați apostoli în răspândirea scrisului românesc printe popor, fără să aibă conștiința aceasta, pentru că slujesc interese pur personale, vo-

ind să-și câștige și el cu ce să trăiască de azi pe mâine. Aceștia sunt făclierii și iconarii din Gherla; cari — mai ales toamna — străbat toate locurile locuite de românii, desfășurându-și în târguri la vre un colț de stradă marfa, călindare, poezii populare, cărți de rugăciuni, icoane și lumini.

Ce chemare însemnată ar îndeplini acești oameni să aibă o țară de vlagă de adevărată cultură. Așa cum sunt și încă e mare folosul ce-l aduc culturii românești. Prin ei a străbătut în cele mai largi părți a poporului poeziile populare a lui Pop Reteganul și alții, colecțiunile de poezii »Arion« și »Inimioara«, povestea lui Gruița lui Novac și altele. Le cetesc cu atâta drag, ba le învață și de r. st.

Cu mult mai mare ar fi folosul ce-l aduc acești oameni culturii românești și literaților noștri, dacă li-s'ar da o îngrijire din partea unor oameni înțeleghători a clasei noastre mai culte. Au lipsă de o îndrumare oarecare în alegerea cărților bune, potrivite pentru popor și folositoare. Să steie cineva cu ei de vorbă, să le caute marfa, să-l întrebe cum le trece, ce-l place poporul mai tare, să le dele îndrumări: cum să dele deslușiri trebuitoare asupra marfei, cum se porceadă cu vânzarea, ca în țărani se stărnească un fel de dorință de a cumpără acea carte folositoare și ca ei după cetirea aceleia să nu și piardă încrederea în vânzător.

Acești făclieri răzbat și sate și ținuturi, unde nu este cine să se îngrijiască de cultura poporului, ei dacă ar fi puțin luminați despre chelmearea lor, ar fi întârtoși simțului național și al dragostii pentru cultură.

Pe la periferii, unde românii sunt mai tare mestecați cu alte neamuri, ar aduce foarte mari foloase. Pe la feciori din aceste ținuturi am văzut niște poezii populare, pe cari le ceteau cu atâta drag. Au fost cumpărate dela acești făclieri din târguri. Nu s'ar putea răspândi până în cele mai de jos părți Povestea unei coroane de oțel de Coșbuc, care nu ar trebui să lipsească din nici o casă de țărani, fiind scrisă într'o limbă populară așa de frumoasă și fiind așa de instructivă? Nu s'ar putea răspândi, nuvele, schițe alese din scrierile lui Iorga, Creangă, Slavici, Agârbiceanu, Sadoveanu, Clocărlan și alții, potrivite pentru popor, cari se pot înțelege bine și pot contribui la edificarea sufletului țăranelor?

Am cetit în ziare, că tinerii studenți din Reșinari ar fi adunat poporul Dumineca și le-ar fi cetit bucăți literare. Ar trebui să se urmeză această faptă frumoasă în tot locul. S'ar fi bine cu aceste prilejuri să se indice însemnată literatura și a cetitului în câteva cuvinte simple, la înțeles; într'u cât contribuie la nobilitarea sufletului și la cunoașterea vieții.

Cât ar contribui aceste prelegeri la întărirea moralei și la reînnoirea spiritului obștesc. Ar face cu mult mai mult ca foarte număroase toate și vorbiri bombastice, fără leac de vlagă. O încredere împrumutată s'ar naște între clasa țărănilor și a domnilor.

În urma acestor prelegeri ori din alte motive dezvoltându-se interesul pentru cărți a țăranelor, trebuie să ne îngrijim să nu și dele banii pe orice fleac, căci ei nu știe ceea ce-i folositor lui, nu știe alege cărțile. Dacă cumpără o carte din care nu și poate nutri sufletul cum se cade, și perde gustul și încrederea, de altădată nu mai răvnește să cumpere cărți. Făclierii din Gherla însă de multe ori vând cărți și călindare dela librării străine, cari le redactează fără mult scrupul, vânzând numai interese bănești. E neapărat de lipsă o instruire a acestor samsari români. Mai ales și se revoltă sufletul văzând icoane cumpărate dela ei, cu inscripții nemțești, ungurești, sârbești sau ce mai știu în ce limbă. Zic că s'ar face de călugări din Gherla. Sunt niște pocituri cu totul străine de dogmele și credința bisericii noastre, cu împotobiri de tot nepotrivite icoanelor românești. Dacă va încercă copiii aceia care învață a ceti, să slovenească cele scrise sub icoană și nu înțelege, ce se petrece în sufletul lui? Și ce s'ar petrece dacă ar înțelege?

Știu preoții, cari îndrumau poporul în privința asta cu rezultat, dar nu și dădeau mai mare silință, ca să stărpească de tot gustul de-a mai cumpără astfel de măzgăleli... Nu avem noi pictori, cari să zugrăviescă niște icoane frumoase, cu împodobiri și inscripții românești, pentru popor, ba chiar și pentru cei mai culti; să le copieze în culori, să le dele în mâna acestor făclieri și să-i lămurească despre foloasele ce aduc cu vânzarea acestora culturii naționale ba chiar și interes lor bănești. Nu s'ar putea da în mâna lor copii de pe tablourile lui Grigorescu și alții instruiând despre însemnată lor prin prelegeri populare și pe țărani?

Un factor important al răspândirii scrisului românesc sunt și bibliotecile populare. Aș vorbi încă și de casine, dar de acestea pe sate abia am auzit, dar în cele din oraș mai mult se joacă biliard sau chiar în cărți, decât să cetească cu interes ziarele. Serate sau prelegeri nu se țin de loc sau foarte rar și slab reușite. Bibliotecile populare însă sunt foarte puține, rău îngrijite, puțin cetite, pentru că nu se trudește nimeni să lumineze poporul despre folosul cetitului, să-i deoalte gustul și interesul prin prelegeri sau îndemnându-l cu vorba la tot locul și în tot timpul.

Știu încercări și încercături laudabile și aci un preot cu fiul său student și învățătorul adunan Dumineca sau în serile de iarnă feciorii la școală.

După o jumătate de ceas, auzi sunând un clopot și văzu intrând pe doctorul, urmat de un intern, de sora, și de un infirmier.

Începură vizita, oprindu-se la fiecare pat. Așteptarea aceia, i-se păru un veac, și cu fiecare pas al doctorului, grija lui i-se făcea mai mare. În sfârșit ajunseră la patul de lângă el. Atunci băiatul se sculă în picioare și începu să plângă. Doctorul, un bătrân înalt și adus de spate, cu fața serioasă, se uită la el.

— Este băiatul bolnavului, zise sora, a venit azi dimineță dela țară.

Doctorul îi puse mâna pe umăr apoi se plecă la bolnav, îi pipăi pulsul, îi atinse pe frunte, făcu câteva întrebări soriei care răspunse: nimic nou, — rămase puțin pe gânduri, pe urmă zise:

— Să urmeză ca ieri.

Atunci băiatul își luă inima în dinți și întrebă cu glas plângător:

— Ce are tata?

— Ai nădejde, băiete, răspunse doctorul punându-i iar mâna pe umăr. Are brâncă la față. Este grav, dar mai avem speranță; Tu stai lângă el, vederea ta îi va face bine.

— Dar nu mă mai cunoaște!

— O să te cunoască... poate mâine. Nu pierde speranța.

Băiatul ar fi vrut să mai întrebe ceva, dar nu îndrăzni. Doctorul trecu mai departe și din minutul acela, începă să facă pe infirmierul. Îi dregea plapuma, îi atinse mâna, goncă mușchii, se plecă deasupra lui la fiecare gemet, și când sora îi aducea doctoria, băiatul i-o luă din mână și i-o dă el. Câte odată bolnavul se uită la el, dar nu da nici un semn că-l recunoaște, doar atât, că ochii i-se opreau din ce în ce mai mult pe el, și mai ales când își ducea batista la ochi. Astfel trecu ziua întâi.

Noaptea băiatul dormi pe două scaune, într'un ungher al sălii și a doua zi își reluă slujba. În ziua aceea, ochii bolnavului părea că începuseră să-l recunoască. La glasul mângâietor al băiatului se părea că o expresie de mulțămire îi luocă în ochi și odată, mișcă buzele, ca și cum ar fi vrut să vorbească. Când se deșteptă din somn, căută cu ochii pe micul său infirmier. Doctorul când trecu pentru a doua oară în vizită observă o ușoară îmbunătățire. Cătră seară, pe când îi apropiă un pahar de gură, i-se păru băiatului că pe buzele lui groase flutură un suris. Atunci începă să nădăjduiască și cu speranța de a fi înțeles, îi vorbi mult de mama, de surorile cele mici, de întorcerea acasă și-l rugă să-și facă curaj cu vorbe calde și iubitoare. Și cu toate că une-

ori se îndoiă de-l înțelege, totuși îi vorbea căci i-se părea că chiar neînțelegându-l, bolnavul ascultă cu plăcere vocea sa răgălată și tristă.

Astfel trecu a doua zi, și a treia și a patra când îmbunătățind, când lărgindu-se boala, și băiatul era așa de ocupat de îngrijirile ce-i dă, că de abia imbucă din togă puțină pâine ce brânză ce-i da sora și aproape că nici nu vedea ce se petrecea împrejurul lui, bolnavii ce trăgeau să moară, surorile de gardă ce veneau în pripă, plânsetele celorce venisă să-și vadă bolnavii și plecară fără nici o speranță, toate acele scene dureroase și triste ce se petreceu într'un spital și cari în alte vremuri i ar fi rupt inima. Ceasurile, zilele treceau și el sta mereu cu tatăl lui, gata să-l ajute la fiecare suspin, la fiecare privire, sbătându-se între speranța ce-i făcea să-i bătă inima și disperarea ce i-o lăghetă.

Pe neașteptate, în ziua a cincea boala se înlă. Doctorul dădu din cap, cum ar zice că s'a împrăvit, iar băiatul căză pe scaun suspinând. Și totuși, cu toate că boala mergea tot mai rău, lui i-se părea că bolnavul din ce în ce se deștepta: se uită la băiat din ce în ce mai lung, cu o privire dulce, nu mai vrea să ia doctoria decât din mâna lui și tot mai des mișcă buzele cum ar fi vrut să vorbească. Ba câte-odată, i-se părea că o-

Excelent mijloc exterior.

Podagră, reumatism, junghiuri, dureri de spate și de mijloc, amor țeli, dureri nervoase de cap și orice boale și dureri reumatice sau de podagră se vindecă în modul sigur prin excelentul

„EZEREUM“ BĂLINT GÉZA
farmacia „Órangyal“
EGER, (com. Heves) Káptalan utca.

Se comandă dela singurul lui preparator

Prețul unui flacon original cu modul de întrebuințare e 2 cor. Pentru 12 cor. trimise anticipativ trimit 6 flacoane franco. Numai pentru întrebuințare exterioră

Le ceteau din ziare și le explicau. Să fi văzut ce evlavios ascultau feciorii aceia, cum li se lumina la auzind că și românii au domni fruntași cari se luptă cu atâta cerbicie pentru drepturile poporului. Au pus bază unei biblioteci, împărțind-o în două părți, pentru preot și învățător și pentru țărani. Au instruat copiii să colinde, ca la Crăciun umblând cu steaua să adune, nu pentru ei, ci pentru bibliotecă populară. Ar fi bine să se întocmească un catalog pentru cărțile bune pe seama poporului. Dacă s'ar introduce obiceiul, ca în șezătoarea femeilor sau a tineretului în loc de palavrele, clevetele și nebanile de multe-ori demoralizatoare, s'ar ceti din câte-o carte de acestea; sau precum am auzit, că se spune povestea lui Alexandru Macedonul și altele, s'ar spune câte o povestire sau novelă de-a scriitorilor noștri, care ar putea edifica mai bine sufletul lor, cum nu s'ar primeni înreg spiritul obștesc. Ar fi de nespun folos pentru luminarea minții, pentru îndreptarea moravurilor și pentru obișnuirea păturei de jos cu cetitul.

Am mai văzut învățători, cari aduceau tinerețel Dumineca și le ceteau din ziare, apoi le dădeau să le ducă acasă să le cetească. Am auzit de însuflețirea feciorilor pentru aceste prelegeri. De multe-ori însă acestea sunt încercări trecătoare, pornite dintr'un avânt svăpăiat, fără mare jertfire de timp, fără îndelungă răbdare și așa urme mai însemnate nu lasă. De multe-ori e de vină și intriga dintre fruntași. Păcate vechi, cari nu le-am ispășit îndestul! N'a fost nime să-i îmbrăbăteze, să le dea sprijinul, iar ei inimi șovăitoare s'au poticnit de cea mai mică piedecă. Știu preoți, cari eforturile învățătorului, de a da o producțiune teatrală cu feciorii, pentru a pune bază unei biblioteci populare, le priveau cu un fel de pizmă.

Reușind bine producțiunea așa materialicește ca și moralicește, de venitul curat nu se știe ce s'a ales, căci apucând pe mâini slabe, bibliotecă nu s'a înființat, învățătorului nu i-s'a adus laude și încurajare, iar el — de sine înțeles — și-a pierdut toată voia de-a mai face ceva în interes obștesc. Au lipsă de sprijin acești oameni harnici și desinteresați.

În cadrul de activitate al „Asociațiunii“ s'ar putea alege comisiuni, cari să aranjeze petreceri cu producțiuni teatrale prin conlucrarea învățătorilor și preoților, să controleze rezultatul. După câte o vorbire premergătoare a preotului să se colecteze la sărbători, la nunți, la petreceri pentru înființarea de biblioteci populare. Copiii de școală, dacă merg a colinda să adune pentru bibliotecă. Să se instrueze poporul, că dăruind pentru astfel de lucruri culturale, e tot așa de bună faptă înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, ca și când ar dăruia pentru biserică sau alte lucruri

religioase. În loc de a se face pomeni și comănduri pentru sufletul celor repausați, mai bine să dăruiască banii aceia pentru scopuri culturale, de interes obștesc. Din pomenile acelea nimeni nu are nici un folos decât doar unii, cari rămân cu capetele sparte sau se ceartă acasă, atâtași de beutura jidanului.

Ca toate acestea să poată ajunge fapt, ca să se poată răspândi scrisul românesc până în cele mai largi cercuri, în folosul culturii naționale și a propășirii neamului, trebuie ca fiecare român mai inteligent să fie pătruns de dragostea de neam, de dorul să poată folosi cu ceva, după puterile sale, obiditului neam. E timpul suprem pentru a părăsi „domniile“ noștri morga lor aristocratică, de spirit străin și să înceapă o altă viață mai rodnică pentru cei de o limbă cu ei. În zilele de azi, când ni-e așa de periculoasă limba și cultura națională, când în școli de stat și religiunea se propune în limba maghiară, nu avem timp să privim cu mâinile în sân, cum ne răpesc câte una și puținele drepturi, cari ne compete după lege, ci trebuie să pășim cu tot sufletul pe câmpul de luptă culturală. Să nu aștepte nime nici un indemn sau ca altul să facă și el numai să apocabe, ci fiecare însuși să pornească. Vai de acel popor care numai lăudă știe pe mai marii lui și nu să-i urmeze! Numai uniți cu toții pentru un scop sfânt, vom putea îndreptă istoria neamului, ca amintirea noastră să fie binecuvântată de urmași. *Vilă.*

Marea întrunire dela Iași.

La întrunirea dela Iași, ținută Duminecă, s'a votat următoarea moțiune:

„Cetățenii ieșeni întruniți în sala Pastia, azi, Duminecă 2 Noemvrie 1908, spre a se consfătuți asupra situației externe a României, pe urma unei politici statornice bazată pe apropierea noastră de marile Puteri vecine, făcută cu însemnate sacrificii din partea noastră în curs de mai mulți ani, pe care nu le vedem satisfăcute cu nimic, în unanimitate și cu stăruință cerem guvernului să apere și interesele economice ale României cu mai mare energie în relațiile ei cu țările străine, cerând deschiderea granițelor pentru produsele românești, după principiul dreptei reciprocității, să stărnească cu intereselor politice ale statului român să li-se dea satisfacțiune convenită, pe urma zdrobirii echilibrului din Balcani și să apere interesele culturale ale românilor, periclitate în țările vecine, ca și în Macedonia, interese la a căror sacrificare noi nu mai putem privi nepăsători.

„Pentru realizarea acestor aspirațiuni, legitime,

deoarece ele se pot împăca și cu interesele fiștești ale tuturor celorlalte state, cu care dorim să trăim în deplină armonie ca și până acum, noi credem că e necesar a se da o nouă orientare mai realistă politicii noastre externe, stăruind a ne apropia de vecinii noștri din peninsula balcanică, cu cari avem atâtea interese apropiate.

„Trimitem în același timp fraților noștri ardeleni expresia îndureratelor noastre sentimente de dragoste frățească, asigurându-i de viul nostru interes, cu care urmărim lupta lor eroică pentru libertate și cultură românească și desaproband alegerea greșită a momentului când suveranul Austro-Ungariei dă sancțiunea sa preslabă unei legi electorale atentatoare la drepturile lor politice, pentru a schimba cu Cartea din Viena întârziată civilizații.

Să ne punem pe carte!

Acum e cunoscut proiectul legii electorale, deci să știe că analfabeții, adică aceia, cari nu știu ceti și scrie, nu vor avea drept de vot ori câtă avere au.

Acum se vede răsbunată indolența poporului român din Ungaria față de însămnătatea școlii; dacă poporul românesc înainte de 20—30 de ani ar fi început cu toată energia, cum fac nemții și jidanii, a trimite copiii lor la școală ca să învețe bine a ceti și scrie, dacă poporul român după ce iasă din școala populară, precum fac nemții și jidanii s'ar mai ocupa pe lângă lucrul de toate zilele, și cu cetitul și cu scrisul, sigur că proiectul pentru legea electorală nu s'ar fi prezentat dietei în forma în care e prezentat acum, esența proiectului în mare parte e îndreptată contra analfabeților.

Dreptul de vot pentru alegerile dietale precum și pentru alegerile de reprezentanți la comitat este cel mai însemnat drept în viața constituțională a poporului, pentru că în acest drept se cuprinde dreptul suveran legislativ; deputatul ales pentru dietă ia parte la crearea legilor și legile, pentru că să execute puterea brachială a statului, taie adânc în viața poporului, cu legi bune poate să învie un popor, legi rele pot omori un popor.

gata să vorbească, și atunci îi luă de braț, și-i zicea:

— Curaj, tată, curaj; o să te faci bine, o să mergem acasă, la mama.

Pela patru după prânz; tocmai când băiatul era mai plin de speranță, auzi dincolo de ușa sălii un șgomot de pași și apoi o voce puternică ce zise numai vorbe; Rămăi sănătoasă, soro! — care-l făcu să sară în picioare cu un strigăt de bucurie.

În aceea clipă ușa sălii se deschise și intră un om, cu o legătură mare în mână, urmat de sora de caritate.

Băiatul dădu un strigăt ascuțit și rămase ținut pe loc.

Omul se întoarse, se uită la el, și dete și el un strigăt: — Ciccillo!

Băiatul căzu înăbușit în brațele lui tatăl său. Surorile, infirmierii, internul alergară toți, și rămaseră mirați.

Băiatul nu putea vorbi.

— O, Ciccillo! zise tatăl după ce se uită bine la bolnav sărutându și copilul. Ciccillo, fiul meu, ce va să zică aceasta? Te-am dus la patul altuia. Și eu după ce am primit scrisoarea mamei

în care mi scrisese că te-a trimis, eu nu știam ce să cred. Bietul Ciccillo! De câte zile ești aici? Cum s'a făcut încercătura aceasta? Eu am scăpat ieftin, m'am făcut sănătos. Dar mama? Dar Concettella? Dar cel mic, ce face? Eu ies din spital, hai să mergem. O, Dumnezeuule, cine ar fi zis?

Băiatul borborosi câteva noutăți despre familie, murmurând mereu: Ah ce bine-mi pare, ce bine-mi pare! Ce zile urite am petrecut aici! și-și sărută pe tatăl său.

Dar nu se mișcă.

— Să mergem, îi zise tatăl, avem vreme să ajungem acasă astă seară. Aidem.

Băiatul se întoarse și se uită la bolnavul său.

— Vii, sau nu vli? îl întreabă tatăl mirat.

Băiatul se uită iar la bolnav, care tocmai deschisese ochii și-l privea lung.

Atunci din fundul sufletului îi veni o ploaie de vorbe:

— Nu tată, așteaptă puțin... nu pot să vin. Ulte pe bătrânul acela, stau de cinci zile lângă el; credeam că ești tu. Îl iubesc, el se uită la mine, eu îi dau doctoriile, mă vrea mereu lângă el. Acum îi le mai rău, și nu știu, nu mi vine

să l las; o să vin acasă mâine dimineață, lasă-mă să mă stau puțin cu el. Ulte cum se uită la mine. Nici nu știu cine este, dar mă vrea, ar muri dacă l-aș lăsa; dă-mi voie să mă stau, tată dragă.

— Bravo micule, zise internul.

Tatăl nu știa ce să facă, uitându-se când la bolnav, când la băiat. Pe urmă întreabă:

— Cine este bolnavul acela?

— Un țărân ca și d-ta, răspunse internul, venit de afară și a intrat în spital odată cu d-ta. L'au adus aici fără simțire și nu a vorbit nici o vorbă. Poate că o fi având familie, departe undeva, și acum crede că băiatul domnieitale e al lui.

Bolnavul se uită mereu la băiat.

— Rămăi, zise tatăl.

— Nu are de stat mult; șopti internul.

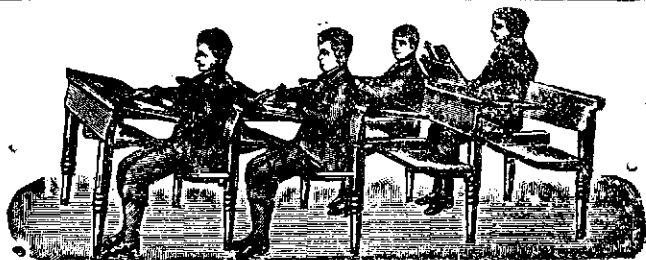
— Rămăi. Tu ai inimă. Eu plec numai decât acasă, ca să liniștesc pe mama. Ține cinci lire pentru nevoile tale. Adio, fiule, să ne vedem cu bine.

Îl îmbrățișă, se uită lung la el, îl sărută iar pe frunte și plecă.

Bărbatul se întoarse iar lângă pat și bolnavul pără mulțumit. Ciccillo începă iar să facă pe

Bănci de școală
Mobile de școală
Mobilă modernă de biurouri
și fabricare de instrumente gimnastice.
Catalog de prețuri gratuit și porto franco.

Deci acum trebuie să fie ori-care român maiorean în clar, că a cetii și scrie bine, e tot așa de lipsă, ca pâinea de toate zilele, analfabetul poartă numai sarcinile statului și a organismului social, dar n'are drept a conlucra la crearea legilor și regulelor, după cari se guvernează statul și organismul social. Acum se naște întrebarea, că ce ar avea românii de făcut ca să câștige dreptul de vot și că prin exercitarea acestui drept la alegerea deputaților dietali să conlucre la crearea legilor țării.

Situația e clară, sunt două lucruri de făcut, unul, ca să trimită românii copiii lor la școală, ca să învețe a cetii și scrie, ca poporul nostru să se curețe odată de analfabeți, iar al doilea a evita pericolul, ce acum ne amenință, în fiecare comună românii fără întârziere să începă cursuri de cetit și scris pentru adulți, învățătorii, eventual în lipsa acestora preoții, după orele prescrise pentru școala poporală să începă în școala poporală cursul de cetit și scris cu adulții, ca acum în iarna curentă și în iarna viitoare, fiecare român maiorean să știe cetii și scrie bine, ca să poată câștiga dreptul de vot. Trebuie să repetez cuvântul *bine*, pentru că o comisiune examinătoare va examina pe țărani, că într'adevăr știu din ori care carte bine cetii și știe bine scrie după dictat, care nu prestă acest examen nu va câștiga dreptul de vot, așadar să nu cugete aceia, cari știu din carte numai ceva silabiza și știu să-și scrie numai numele lor, că vor fi priviți de cărturari și vor avea drept de vot. Românii analfabeți dacă ar fi deștepți și ar pricepe greutatea situației, necondiționat și cu insistență grabnică ar trebui să pretindă dela învățătorii și dela preoții lor, ca fără întârziere să începă cursurile de școală cu dnoșii.

Spesele legate cu aceste cursuri, adevărat lămurat, încălzit și răsplătit ostenelei a învățătorului ori a preotului trebuie să le poarte aceia, cari umblă la curs și trag folos din osteneala învățătorului sau a preotului.

Cu toată insistența recomand începerea

cursurilor, pentru că trecutul nostru ne dovedește că atunci când am fost indolenți și neglijenți, nepăsători și târzii, tot noi am suferit pagubă și din prostia noastră alții au tras folos. Jurnalistica noastră ar trebui să facă propagandă în aceasta direcțiune.

Fiecare popor valorează atâta, cât se știe validita prin puterea sa proprie, să nu fim naivi și să nu umblăm pe la ușile puternicilor după milă și protecțiune, să ne impunem prin puterea noastră proprie, însă ca să putem ajunge la o putere impunătoare, trebuie să ne întărim în avere și să știm carte.

Din cameră.

Di Vaida împroșcat de gloata mojiilor.

— Ședința de Miercuri. —

Miercuri s'a început în cameră dezbateră budgetului pe 1909. Deputații români, conform hotărârii partidului naționalist, vor lupta din răsuperi contra proiectului. Lupta a început-o dl Dr. Vaida-Voevod, bravul deputat al cercului Ighiu. Deputații unguri au ținut să-și arete prostia și mojicia și de data asta. Au împroșcat pe dl Vaida cu epitete atât de proprii caracterului lor de cociși, — părăsind ostentativ incinta camerei. Dl Vaida însă n'a luat în seamă mojiciile lor, ci a rostit senin vorbirea sa remarcabilă, aplaudat și viu aprobat de croați și naționaliști.

Președintele Justh deschide ședința la orele 10 și un sfert.

Dintre naționaliști: Dr. M. Polit, Dr. V. Lucaciu, Dr. Alex. Vaida, C. Brediceanu, M. Balta. La ordinea zilei dezbateră budgetului pe anul 1909.

P. Holtsy, raportor, laudă budgetul, pe care-l află mai real decât budgetele din trecut, cu toate că rezultă un plus numai de 18 milioane cor. Recomandă budgetul spre primire.

Contele Baththyány vorbește din încredințarea partidului 48-ist și spune, că vrea să se ocupe cu chestiile politice actuale.

Vreau să mă ocup cu chestia naționalităților. În special românii se plâng pretutindenea că sunt

— Băiete, ți-al isprăvit sfânta ta datorie; zise internul. Poți plecă și să-ți dea Dumnezeu norocul pe care-l meriți. Umblă sănătos.

Sora, care se depărtase puțin de bolnav, veni cu un buchețel de viorele ce-l luase dintr'un pahar după fereastră, și-l dădu băiatului.

— N'am altceva ce să-ți dau. Ia aceasta ca amintire a spitalului.

— Mulțămesc! zise băiatul luând florile cu o mână și ștergându-și ochii cu alta; dar am de făcut cale lungă pe jos... o să se vestejească.

Și deslegând buchețelul, împrăștiă viorelele pe pat zicând:

— Le las ca amintire sărmanului mort. Mulțămesc soro; mulțămesc domnule doctor.

Apoi, întorcându-se spre mort:

— Adio... Și pe când căută un nume cum să-i zică, din inimă îi veni pe buze dulcele nume ce l-i dase timp de cinci zile:

— Adio, tată!

Iși luă legătura la subsuoară și plecă rupt de osteneală.

Se luminează de ziua.

Trad. de: Pompiliu Robescu.

nelndreptățiți și asupriți în țara asta și conspiră în continuu cu România. Cunoaștem relațiile agitatorilor români de aici cu România din cuprinsul interpeleției contelui Bethlen Ivan, făcută în anul expoziției din România.

V. Lucaciu: Dar despre vizita maghiarilor din România, făcută la Sf. Stefan, nu vorbești?

Baththyány: M'am informat de soarta fraților noștri maghiari din regatul României și voi să arăt deosebirea între libertatea maghiarilor de dincolo și a românilor de aici. Se ocupă cu discursul din deputat Mania rosiit în anul trecut cu ocazia dezbaterii budgetului ministrului cultelor. În România maghiarii trebuie să țineți în școlile lor trei obiecte în limba română. Nu difcultează această dispoziție a legilor românești, dar România nu vrea să recunoască de cetățeni pe ungurii de acolo. Dacă noi am face așa cu naționalitățile, toată presa din Europa ar fi asediată cu plângeri în contra noastră. Se ocupă mai pe larg cu starea bisericilor ungurești și a seminarelor. În dieceza Iașului, unde vești 65 mii de unguri, a fost numit de episcop un italian, care nu știe nici o iotă ungurește.

Trece la presă și spune, că poșta din România nu înmânează foile ungurești abonaților cu toate că presa e liberă.

Brediceanu: Acolo încă n'a fost ziarist ungar închis pentru agitație.

Baththyány primește budgetul.

Babici G. L. croat, vorbește foarte vehement contra guvernului. Se ocupă cu chestiile din Croația. Oratorul este ascultat de 8—10 deputați între cari 4 croați.

După pauză urmează domnul Dr. A. Valda.

Nagy G.: Să ieșim afară, nu ascultăm pe acest mișel în parlamentul maghiar.

Președintele: Pe domnul deputat Nagy îl chem la ordine. (Sgomot infernal).

Markos G.: Atare om ar trebui să se tupileze.

Sümegi: E un trădător mizerabil!

Președintele: Pe domnul deputat Markos îl chem la ordine.

Discursul domnului deputat Dr. Alexandru Valda.

Al. Valda: (cătră Markos) E onorific pentru mine dacă d-ta mă apostrofezi în modul acesta. (Apoi continuă): E uz parlamentar că oratorul trebuie să răspundă antevorbitorului. Domnul deputat Teodor Baththyány pomenește despre împăciuire fără ca să concretizeze expunerile d-sale, dar noi: partidul naționalităților pe baza faptelor din trecut observate din partea majorității nu suntem îndreptățiți a lua serios expunerile dlui deputat Baththyány, din cari nu poți presupune că în partidele majorității ar fi și volnța și o hotărâre serioasă de împăcare cu noi. Deci cu partea aceasta a vorbirii dlui deputat nu doresc să mă ocup mai pe larg de oarece e lipsită de orice baze concrete.

Ni-s'a părut prea ciudat când în legătură cu noi dl deputat iarăși face iluzii la România. Altcum e uz vechiu, cu deosebire din partea partidelor din majoritate, că se provoacă des la România invoacă exemple de urmat, așa d. e. cândva domnul deputat Éber Antal s'a provocat la România, privitor la stările sentimentale de acolo vornice de a se introduce și la noi; de altădată aduc România ca exemplu cu scopul de a ne dovedi că acolo au mai rea soartă maghiarii ca românii din Ungaria, — par'că prin asta s'ar direge soarta noastră mai spre bine ori noi am afla în asta vre-o mângăiere oarecare.

E cu totul alta situația maghiarilor din România. Ungurii au emigrat cu încetul în România după ce România și-a format odată constituțiunea, — ei nu formează un popor autohton ca noi dincoace, cari suntem de 2000 de ani pe aceste pături.

Suntem un popor de 3 milioane și deci și numai pe baza proporției numerice avem dreptul natural a stă aici și a pretinde pe seama noastră drepturi cetățenești egale cu ale altor naționalități.

De oarece însă d-voastră vă place încontinuu să vă procovați la drepturile istorice ce aveți, apoi noi și popoarele slave avem și drepturi istorice de existență în aceasta țară pentru că și străbunii

infirmierul, nu mai plângea, dar cu același voie bună, cu același răbdare de mai înainte. Ii dă de beut, îi potrivea plapuma, îi mângăia pe mână, îi vorbea îmbărbătându-l. Ziua aceea, noaptea ce urmă și ziua cealaltă, făcând la fel, dar bolnavul mergea tot mai rău, fața i-se făcea vânătă, răsuflarea tot mai grea, se făcea tot mai neliniștit, din gură îi eșiau strigăte nearticulate și se umfla mereu. La vizita de seara, doctorul zise că nu va trece noaptea și atunci Ciccillo îi dete mai multe îngrijiri și nu-l lăsă din ochi nici un minut. Bolnavul se uită mereu la el, mișcă buzele cum ar fi vrut să spuie ceva și ochii din ce în ce i-se micșorau și se turburau. Băiatul a veghiat în noaptea cea până ce începă să se zărească la ferestre primele semne de ziua; atunci veni sora, se uită la bolnav și plecă în grabă. După câte va minute se întoarse cu internul și cu un infirmier.

— Este ultimul minut; zise internul.

Băiatul apucă mâna bolnavului; acesta deschise ochii se uită la el, și-l închise. În clipa aceea, băiatului i-se pără că-l strânge mâna.

— M'a strâns de mână; zise.

Internul rămase o clipă plecat peste bolnav, apoi se ridică. Sora luă din cui o cruce.

— A murit! făcând băiatul.

RÉTAY și BENEDEK,

atelier artistic pentru obiecte bisericesti

BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Mare magazin de tot felul de haine bisericesti, prapori, potire, feșnice de altar, lustru, cruci și tot felul de obiecte pentru montarea bisericelor. — Catalog de prețuri și modele trimitem cu plăcere.

În atelierul nostru de sculptură se fac: iconostase complete, altare, tabernacule, amvoane, icoane portative. — Pictare de iconostase și icoane sfinte, pictare de biserică. — Planuri, catalog de prețuri trimitem cu plăcere.

Pe omul nostru expert îl trimitem fără taxă la fața locului, pentru primirea lucrului.

și și-au vărsat sângele luptând în trupele lui Boly contra turcilor și sunt sute de mii din românii și al slavilor, cari au rămas morți în timpul de luptă pentru interesele monarhiei și în armatele habsburgice.

Popoarele noastre au fost acelea, cari au locuit pe teritoriul și astfel le-a fost dată partea a aduce și mai multe jefite pentru apărarea patriei în timpul trecut istoric. Așa dar noi nu suntem un popor autohton.

În ce privește întinderea mâinei de înfrățire orientată de dl Bathány, nu e o chestie actuală. Înainte zece douăzeci de ani, și eu cred, că în România, amiciția română maghiară, și lucrurile așa cum se dezvoltă, că vom întinde unul celuilalt mâna frățească, pentru că se vor schimba rapoartele de putere ale monarhiei față de trecut. Chiar acum stăm în fața unei mari schimbări. Slavii în Austria deja și-au eluat hegemonia și e numai chestie de timp cât în Ungaria elementul slav va avea mai mare influență ca până acum, și se privește conduserea politică, și nu mai înțeleg nici o îndoielă că slavii vor avea un rol principal în conducerea politică a monarhiei. Noi, românii, suntem în cea mai bună poziție față de slavii, pentru că trebuie să luptăm pentru un scop comun, atunci se va întoarce soarta noastră, și se va schimba și soarta noastră, atunci întărindu-se elementul slav, el va prepondera atât față de maghiari cât și față de noi, și atunci elementul maghiar va fi nevoit să caute prietenia noastră, precum slavii astăzi. Și de asemenea o căutăm pe a slavilor. Vorbește pe lung despre pozițiile reale ale budizmului.

Despre stările mizerabile economice, despre emigrație, despre politica echivocă față de Austria și continuă:

Până când în Austria lupta dintre plutocrație și muncitorime s'a transpus în alvia liniștită, și atunci la noi lupta mare, numai după înlocuirea dreptului de vot, va începe cu toată puterea atât între muncitorime și între capitaliști, cât și între naționalități și oligarhie.

Pentru că în Austria stările sunt cu totul altele. Acolo industria stă deja pe un grad mai dezvoltat și acolo este deja un centru, unde aceste chestii sunt la ordinea zilei, dar Ungaria încă nu a pășit din stadiul primitiv extensiv economic, de aceea la noi e cu mult mai mare suprafața țărârei, care există pe de o parte între clase sociale, iar pe de altă parte între naționalități și clasele privilegiate.

Cum vă închipuiți d-voastră că până atunci, până când aceste stări stângace nu vor înceta, și se dezvoltă țara în mod formal în privința economică și politică. Cum se poate pretinde iubirea de patrie dela majoritatea cetățenilor țării, până atunci, până când statul îi lipsește de cele mai elementare drepturi?

Ar trebui să observe clasele acele privilegiate, și dacă sincer și nu numai fictiv amintesc interesele țării și iubirea de patrie din partea lor trebuie de toate trebuie să se manifesteze în aceea ca din drepturile lor privilegiate, să cedeze pe cale pașnică și legală, și aceluia ceva, cari în urma urmelor — susțin acest stat, și mai ales îl apără contra dușmanilor.

E foarte ciudat că oratorii claselor privilegiate se provoacă tot la aceea că pe baza, dreptului istoric — lor li-se compete dreptul de conducere a țării și drepturile lor privilegiate, sunt interese de stat de prima ordine.

Nu e permis să uităm, că nu vre-o câțiva oameni, nu o minoritate nefasează a apărat țara în trecut — dacă e vorba de drepturi istorice — fără a apărat-o populațiunea țării, fără deosebire de naționalitate.

Această țară, dacă a putut exista o mie de ani pe lângă poziția sa geografică foarte grea, asta este a se atribui poporului și nu oligarhiei.

Văd și știu, că dezvoltarea acestei țări din punct de vedere politic, social, economic, confesional și de naționalitate nu va fi posibilă până atunci, până când nu se va ivi pe orizont un om cu voință și convingeri nelăfrânabile, care stând înaintea coroanei va avea curajul a spune verbul că Japonia până în 1868 s'a frământat în stările azimice și a fost o țară barbară și rămasă de tot, când însă împăratul a sistat feudalismul și domnia oligarhică și a făcut posibilă trezirea puterilor ce dormeau în poporul japonez. Ce a fost adevăr acolo, aceea e adevăr și referitor la Ungaria. Dar ori cât caut, nu văd aici pe un

Matsuhit nici un Porfirio, care a știut crea în 40 de ani din Mexico un stat modern prin aceea, că a sistat relele administrației, a luat cu succes lupta contra corupției și a transformat viața socială și sufletul poporului său. Atari bărbați aceeaș țară nefericită n'are. E drept că domnul ministru de interne a declarat reșbel corupției în mod fabulos, dar numai din caz în caz, nu însă sistematic precum ar trebui.

Până nu va fi un guvern, care să vadă curat situația maghiarimei între popoarele conlocuitoare, până când guvernul nu-și formează program pe baza egalității, democratismului și până când guvernul nu se va hotărî pentru realizarea acelui program chiar de l-ar costa ori și cari forțe, până atunci relațiile din această țară nu-și vor putea lua un mers mai spre bine.

Până acum nu eră permis să întemeiem nici o societate economică, acum însă guvernul a început în contra noastră cu politica exproprierii, ceea ce dovedește și suma acela de 10 milioane, pe care ministrul de agricultură o folosește pentru colonizări. Oare nu e un lucru cât se poate de mașter, că poporul nostru contribuie cu fileră săi «dunați cu sudoare la suma acela cu care statul îi cumpără pământul și când colo statul nu îi dă aceluia cari sunt acolo, și cari pricep cultivarea pământului, din fructul aceluia, fără altor oameni cu totul străini.

Întru cât privește maghiarizarea special în Ardeal, a spus o dată un vechiu maghiar ardelean, că acolo nu poate trăi nici maghiarul nici alt popor, fără numai românul și mlaiaul.

În Ardeal poporul nostru e datat la toate nevoile și chiar aceasta ne îndreptățește pe noi să credem, că dacă am fost în stare să suferim în decursul aior 20 de veacuri invaziunea atâtor oarde barbare și n'am murit, atunci poporul român e predestinat de soarte, ca aici în locurile aceste strămoșești să trăiască, să crească și să înflorească. Nu a fost în stare să ne nimicească barbarii în evul mediu. Acum oare credeți d-v. că guvernul de tranziție ne va nimici. Noi nu ne temem și suntem convinși că pe noi ne așteaptă o mare chemare istorică, și dacă se poate această chemare istorică vom să-o resolvăm în bună înțelegere cu maghiarii și cu slavii, dacă însă nu se poate, noi nu v'om despera, fără vom purcede pe calea apucată până atunci până când v'om eși învingători.

În numele partidului nu primesc budgetul. (Vii aprobări între naționaliști).

NOUTĂȚI.

ARAD, 19 Noemvrie n. 1908.

— Principele Ferdinand la Viena.

Cu privire la plecarea principelui Ferdinand al României la Viena, »La Patrie« scrie că A. S. R. este însoțit în călătoria sa, de dl aghiotant major Berindey și de dl căpitan Șufu care înlocuiește pe dl căpitan Mano, constrâns a nu putea părăsi capitala, în urma unei grave răceli.

Miercuri la orele 8 A. S. R. a sosit la Budapesta. Pe peron eră așteptat de dl consul Derussi și mai mulți, înalți funcționari unguri. Cu trenul de 9 a plecat mai departe spre Viena unde a sosit la orele 2 și 10 minute. Pe peron îl aștepta M. S. Impăratul înconjurat de Arhiduci și de casa civilă și militară, de dl Mișu ministru plenipotențiar și o companie de onoare. Seara s'a dat la Schönbrunn un dîneu în onoarea A. S.

— **Onomastica fericitel regine Elisabeta** a fost azi serbată cu pietate de către corpul profesoral și elevii seminarului român din Arad. În biserica catedrală s'a celebrat o panahidă solemnă, după care direcțiunea seminarială a întrunit elevii în sala festivă a seminarului, unde dl profesor Dr. Petru Pipoș a rostit o frumoasă vorbire comemorativă.

— **Atentatul dela Blaj.** Vestim pe cetitorii numărului nostru popular, că în noaptea de Luni spre Marți, un criminal necunoscut încă, a pus dinamită la »Piatra liber-

tății« și la »Crucea lui Iancu« dela Blaj, sfărîmând aceste semne scumpe tuturor românilor, ce s'au fost ridicat întru pomenirea vremilor de mărire dela 1848.

Făptuitorii, după cum ni-s'a scris mai alaltăieri, sunt cu siguranță niște unguri desbrăcați de orice sentiment omenesc. Adevărate hiene.

— **»Cerem compensații și garanții«.** Subt acest titlu un »general în rezervă (* *) a scos o broșură la Tipografia Minerva din București. În broșură se ia poziție contra Austriei care a răpit României Bucovina și se cere ca provincia aceasta, cu mormântul lui Stefan cel mare, să fie redată României. Se combate, de-așemenea, cu multă vigoare politica mizerabilă a oligarhilor maghiari.

— **Osândirea unui socialist.** Anul trecut tribunalul din Sátorajauhely osândise la 6 luni temniță pe tânărul student în drept Weinberger Sándor, secretarul socialistilor de acolo, pentru agitațiune contra parlamentului. Tabla din Kassa a ridicat la 1 an osânda iar Curia a aprobat acum această sentință.

— **Cum informează unele ziare din țară,** Un distins prieten din Craiova ne scrie: Scandalosa »Dimineață« — știți codița »Adivornului« — cea cu premiurile grase, bătându-și marea joc de cetitori, continuă a pune drapt ilustrații adevărate, diferite figuri, cari n'au nimic asemănător cu cele în chestie. Așa de exemplu vorbind de auznarea dela Arad dă portretul deputatului român Vlad drept acela al lui Goldiș.

— **Necrolog.** Subscriși cu inima frântă de durere anunțăm tuturor neamurilor, cunoșcătorilor și amicilor, că neuitata și mult iubită noastră soție, mamă, fiică, soră, noră și nepoată Avelina Faur nasc. Filip după un morb greu a răposat în Domnul astăzi la 12½, ore în vrâstă de 26 ani.

Înmormântarea se va întâmpla Vineri în 7/20 Noemvrie a. c. la orele 11 a. m. după rîtul gr. ort. român, din casa mortuară a spitalului comitatenz din Arad. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată. Cil, la 5/18 Noemvrie 1908. Victor Faur preot, ca soț; Ioan Faur, ca fiu; Simeon Filip preot, ca tată; Arsenie și Anastasia Faur, ca soră și soacră; Ioan, Silviu, Victor, Romulus, Augustin, Livia, ca frați și soră; Teodor Filip, protopop emerit, ca buică și Anastasia Georgia, ca bunică.

— **Omor înflorător în Bătania.** Un omor înflorător, asemenea celui din Vinga, s'a petrecut ieri în Bătania. Un om îmbrăcat în haine de jan-darm în miez de noapte a mers la sălașul unui om avut din Bătania, cu numele Dușan Petrovici, omorându-l pe el și pe un servitor al său. Petrovici se află dormind în grajdă cu servitorul unde au și fost omorîți în somn. Hoțul după ce l-a omorît, a înhamat doi cai frumoși la o trăsură și a dispărut. Trăsura și caii au fost aflați în Arad-Gal. Cercetarea continuă și se presupune că hoții sunt identici cu cei dela Vinga.

— **Un apel.** Fraților români! Suntem deja în veacul al 20-lea, și cu durere și nemărginită mînnire, trebuie să constat că până când alte nații înfloresc și prosperează, noi românii îndărăt tot dăm ca racul. Dovadă e numărul analfabeților care la nația noastră e cel mai numărös. Deci fraților e în interesul nostru al tuturor ca să sfârșim cu nepăsarea și cu puterile unite, să conlucrăm pentru înaintarea și fericirea neamului nostru. Și acestea toate le putem numai atunci face, dacă iubim cultura, în timpul de față e temelia cea mai puternică a unui popor. Și cum să ne cultivăm? Iată răspunsul. Cel ce știu scrie și celi, să nu ne mărginim numai la aceea că e îndeajuns să-ți și scrie numele, ci să ne abonăm cel puțin o foale săptămânală, prin care ni-se va deștepta gustul de cetit, câștigându-ne totodată cunoștințele cele mai folositoare, în ce privește viața neamului nostru. Iar cei ce nu știu scrie și celi, să se roage de acela cari știu, și spereze că mulți vor fi de acela, cari cu bunăvoință îi va învăța. Cât de bine ne-ar prinde azi fraților, conform proiectului de lege al lui Andrássy, dacă cu toții am ști scrie și celi, — nu

ar fi nime între noi care să nu aibă drept de vot. Fraților, e timpul, ca să lăpădam odăta obiceiurile păgubitoare, și să ne însușim tot ce e bun, frumos și folositor.

Deci fraților vă rog să puneți la inimă cuvintele mele, și totodată să le urmați, căci numai așa vom putea ține pas cu celelalte neamuri mai civilizate.

În nădejdea că cuvintele mele vor avea efectul dorit rămân al vostru iubit frate *George Nicola*, muncitor onor.

Caz de moarte. Cu inima frântă de durere aducem la cunoștința tuturor prietenilor și cunoscuților că iubitul nostru soț, tată, fiu și frate, *Adam Bătrână*, nu e mai între noi. După un morb scurt dar foarte greu Duminecă dimineața la orele 2 a adormit în Domnul, lăsând în nemângâiere pe iubita sa soție, pe iubiții săi fiu, pe iubita sa mamă, pe frații săi și pe neuitații lui prieteni, cari și la ceasul din urmă nu l-au părăsit, fiind în vârstă abia de 35 ani. Răposatul a fost om bun de inimă, fruntaș între fruntași, prețuit de toți, iar acum jălit de întreagă comună, fiind și casarul cultului, în care calitate s'a năzuit să-și împlinească cu bine slujba sa. Însemnarea s'a făcut în 16 Noemvrie. Actul funebrelor l-au săvârșit preții *Petru Pelle* din loc, *Romul Vătan* din Ghioroc, *Cimponeriu* și *Roxin* din Lipova; cântările funebre le-a executat corul din loc sub conducerea învățătorului *Frideric*, storcând lacrimi din ochii tuturor prin cântările executate. Răposatului fie-i țărâna binecuvântată. *Miniș*, la 16 Noemvrie 1908. L. 7.

X Fabricarea și repararea bijuteriilor precum și repararea ceasornicilor și tot felul de lucruri în bransa aceasta le primește și le face în atelierul propriu cu prețuri favorabile *Binder Lapes*, cizornicar și bijuterier *Mediaș*. Din partea-ne îl recomandăm ca toată căldura fiindcă am primit nenumărate scrisori de laudă la adresa acestui măiestru punctual, solid și de încredere.

X În orice familie se poate procura cea mai mare bucurie prin gramofonele lui *Tóth József*, căci sunt cele mai perfecte dintre toate gramofonele. Plăcile de gramofone ale lui *Tóth* reproduc tonurile curat și au cel mai mare reper-toar. Facem pe toți atenți, cari își găsesc bucuria în gramofone, să nu se lase precumpăniți a-și cumpăra alte gramofone fără folos, ci să și-l procure în marea prăvălie a lui *Tóth József* în *Segedin, Könyök* utza.

X Atât la redacție cât și la administrație primim nenumărate scrisori, în care ni-se face întrebarea că unde s'ar află vre-un izvor de procurare a tot felul de obiecte bisericesti demne de încredere.

Atragem deci atențiunea onoratei preoșimii, precum și a tutuoria cari ar dori să procure ornate bisericesti (odășdii), prapori, cruci, statui sau ori ce alte obiecte bisericesti pe seama bisericilor, capelelor ori reuniunilor de înmormântare, că acest izvor demn de toată încrederea și de prețurile cele mai favorabile din țară, e firma *Réttay și Benedek* din *Budapesta, Váci* u. 55.

X Leac sigur împotriva boalei de porci, prețul unui pachet de încercare 36 de fil.

Fără căldură se poate face în timp de 5 minute rețut cel mai bun material pentru r. 1. 32 de fil. pentru un litru de cognac 40 de fil., un litru de rachiu 20 de fil. La fiecare flacon se alătură și modul de întrebuințare.

Cremă de lapte de ghiocel astăzi cel mai bun leac pentru curățitul pielii și a tenului, curăță fața de pistriu în timp de trei zile și o face albă și catifelată.

Văpseaua de păr Neril. După o întrebuințare împrumută părului cea mai frumoasă culoare originală, bătaie, brunetă sau neagră.

Dulapuri pentru farmacia de casă, articole de agricultură în prețurile cele mai ieftine.

Toate de vânzare la *Fekete Mihály*, drogherie, *Târgu-Murășului* (*Marosvásárhely, Székényi-tér*).

Datorințele femeii.*)

*Și numele acestui bărbat era Nabal, și numele femeii sale Abigail; și femeia era de bună înțelegere și frumoasă la chip. (1 Samuil XXV. 3).

Coasta dela dealul Carmilului era albă ca neaua. Nu de neaua căzută în proaspăt, ci de lâna celor 3000 de oi, pe cari acum le tund. Și ca și cum s'ar auzi pocnitul des al foarfecilor, mugitul turmei, cum păstorii cu mare voie tundeau oile. Proprietarii averii sunt: Nabal și muera lui Abigail.

Curajosul David aspre porunci a trimis lui Nabal: îndată să dea nutremânt pentru cătanele lui. Se ajunge din prețul lânii. Nabal se împotrivesc; nu trimite... Sfârșitul e pizmă. Dincolo, pe vârful stâncei, se apropie David. În urma lui 400 de cătane înarmați. Vin ca cu o lovitură să-l nimicască pe Nabal împreună cu turma lui cea de oi. Curajoasa trupă merge înainte cu pași repezi. Și petrele se mișcă sub picioarele lor și cu repezune pică în vale. Se și aude glasul răsunător al belugului: înainte!

Cu pași repezi merge înaintea lor frumoasa Abigail ca să-și mântuie bărbatul și averea. Nu cu sabia, nu înarmată, nici nu cu lance, ci cu frumusețea trupei și cu sufletul curajos. Așa, că privind-o David, în dat'aceia și-a oprit ostrea.

Abigail a învins. Muieria slabă și pe drumul drept a fost mai tare, decât cei 400 de bărbați pe drumul nedrept. Viscolul s'a liniștit la vederea crinilor de apă. Abigail cu bărbăție și cu tact și-a mântuit bărbatul și familia, eclatentă pildă arătând pentru toate vremile, că ce poate face o femeie cu frica lui Dumnezeu, înțeleaptă, trează și care e în stare, dacă lipsa cere, și lucrurile acelora îi zăc la inimă, să se sacrifice pentru bărbat și familie.

În rândul trecut le-am vorbit bărbaților cum să tracteze cu muierile lor. E drept, că puțin se vedeau a se neliniși, dar pentru aceea toți cu încordare au ascultat cele zise. Acum am dorință a le spune muierilor, că cum să tracteze cu bărbații lor. Și deși știu, că tot omul într'acolo s'a năzuit ca să se așeze bine, totuși sunt păreri potrivnice între bărbat și muierie, dar momentele plăcute pe acestea în grabă le alungă dintre ei.

Cu mult mai nefericită a fost căsătoria lui Abigail. Să nu uiți, că deși bărbatul tău are slăbiciuni, cu toate acestea nu poate fi mai rău, decât a lui Abigail, căci bărbatul lui Abigail a fost un om nemulțămător, posomorit și bețiv. Istru atâta a fost de beat și în ziua, în care muieria lui s'a purtat așa eroicește, încât ea despre acele petrecute nici amintire nu i-a făcut, până a doua zi. Și dacă Abigail cu toate acestea așa de bine a tractat cu bărbatul ei, cu cât mai bine trebuie să tractezi tu cu bărbatul tău fidel?

Nici când să nu uiți, că bărbatul tău cât de cu greu se luptă zi de zi pentru neajunsurile lumesti. Fie dirigător, neguțător, comerciant sau econom, din reșpuleri trebuie să lupte de dimineața până seara. E minune, dacă îi rămâne puțină paciență și voie să mai vorbească și cu tine. În veacul al două-zecilea e greu lucru a trăi cu cinste.

Și precum nu-și poate porunci oceanul, că furtuna să nu conturbe apa din port, așa de multe ori, având neplăceri în oficiu, oficiantul conștientos nu se poate predominant ca în familia lui să fie vesel și volos.

Apoi nici aceea să nu uiți, că bărbatul tău nu întru atâta pentru el se ostenește, cât mai vârtos pentru tine și prunci. La familie gândeste și la rău și la bine. Cel mai mulți dintre bărbați, după ce trec vrâsta de 40 ani, nu pentru el, ci pentru familie trăiesc. Și de câte ori se luptă bărbatul cu ideea: ce ar fi cu familia mea, dacă pe neașteptate ași muri? Ce ar fi de prunci mei? Cum le-ar ști muieria mea câștigă pâinea de toate zilele? Vederea î-mi slăbește... Ce ar fi, dacă cu totul mi-ași pierde lumina ochilor? Mă îmbăt din cap... Ce ar fi, dacă m'ar ajunge a-

*) După T. De Witt Talmage.

poplexia? Toate lucrurile mari ale științei, industriei, comerțului și economiei încolțesc din familie. (Va urma.)

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 19 Noemvrie 1908

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Orân pe Oct. 1908 (100 kg.)	25 56	25 58
Săcară pe Oct.	21 48	21 50
Cuceruz pe Malu	15 08	15 10
Ovâr pe Aprilie	17 14	17 16

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul:

Orân nou		
De Tisa	25 K.	15—26 K.
Din comitatul Albei	24	95—25
De Pesta	25	05—26
Bănărenesc	25	10—26
De Bacica	25	15—26
Săcară	20	15—20

BIBLIOGRAFIE.

A săpârni în tipografia „Neamul Românesc” *Vălenii-de Munte* și se află de vânzare la librăria „Tribunei”: *„Cultura națională și politica națională”,* discurs ținut de N. Iorga în seara de Oct. 1908 în București (sala „Dacia”). Prețul 5 fileri plus 4 fileri porto.

La librăria „Tribunei” se află de vânzare *Jendarul Național* pe 1909. Prețul 36 fileri plus 5 fileri porto.

Se mai află de vânzare: *„Etica creștină”* de pr. D. Voniga. Prețul 2 cor. *„Omiletica”* studiu oratoric bisericestii de pr. D. Voniga. Prețul 3 cor., *„Cuvântări ocazionale și funebre”* de pr. D. Voniga. Prețul 4 cor.

În atențiunea dlor preoșimii.

A săpârni: *„Parenteze”*.

Cuvântări ocazionale și funebre

pentru toate ocaziunile ce obvin în oficiul pastoral al preotului.

De Pr. D. Voniga.

Lucrare aprobată și unică în literatură noastră pastorală.

Publicată cu binecuvântare arhierescă

Volumul I. Ediția II-a

cuprinde o mulțime de cuvântări potrivite tuturor împrejurărilor, ocaziunilor și evenimentelor extraordinare ce obvin în viața creștinului și în oficiul pastoral al preotului.

Opul se poate procura cu preț de 40 cor. la autor în *Gyrok* (Temes) și la librăriile românești.

Poșta Redacției.

Mitrea. Publicăm bucuras astfel de articole. Selve!

I. Boieriu, Pul. Îți vom face loc, curând.

Cluj. Luăm la cunoștință că s'a făcut oarecărui crimă, dar nu tratăm chestia, ci lășăm forul sesizat să-și aducă hotărârea.

Poșta Administrației.

Diui Novae Todor, Izvin. Am primit și ca abonament pe anul 1908.

Redactor responsabil *Constantin Savu*
Editor proprietar *George Nichia.*

Farmacia „Regina Elisabeta”

laborator medical și cosmetic

Boged, Csongrádi sugár-ut.

Recomandă preparatele celelalte ca fiind experimentale sau gur, fabricate în laborator medical și cosmetic în farmacia „Regina Elisabeta”.

Cremă de față „Elisabeta” — de ei și de senă — îndă țesei fragezime tinereței, împiedecă formarea cuticulei și face să dispară imediat pistrițele, petele de fust și tot felul de neînțelepciuni ale pielii. Prețul 1 și 2 cor.

Lapte de erin „Elisabeta”, contra tuturor boalelor de piele și a defectelor frumuseții, efect sigur. Prețul 1 cor. și 2 cor.

Spiri de păr „Elisabeta” după o folosire de câteva zile împiedecă formarea mătreței, întărește rădăcinile părului. Prețul 1 cor. 60 fil.

„Buzodel” contra mătăreții picioarelor și a mânilor — după o singură folosire, efect sigur și în cazurile mai grave. Prețul 1 cor.

Singurul depozit la fabricantul. Comanda se face prin poșta de încredere sau prin poșta de încredere. La o comandă de 10 cor. se adăugă impozitul și porto.

Lemle József, farmacia

Un candidat de avocat

cu praxă

aplicare pe lângă condițiuni favorabile cancelaria subscrișului.

Seini, 5 Noemvrie 1908.

Dr. Aurel Nyilvan, adv.
Seini — Szinérvárja.

Celce dorește a avea

RACHIE

ieftină,

FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul

Adovan Popovits, în Ujvidék,

CARTEA

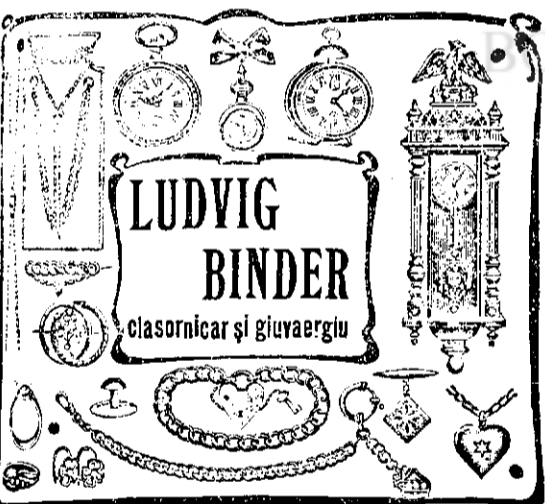
în care poate învăța cum să facă toate achizițiile și cum manipula reza vinurilor.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Notă: așa vând materialul necesar cu praf cu tot

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat!

Mediaș-Medgyes

— Piața târgului. (Markt plaz Nr. 8). —

Depozit bogat de tot felul de clasornice de bucurie de aur, argint, metal și nickel. Articole optice de aur și argint. Ochelari și zvikeri de argint de China, patentate prin lege.

paraturi solide și ieftine. ::

Un comis

care deja a condiționat în bransa de bum-băcărie și coloniale (băcării) se acceptază în negoțul subsemnatului.

Reflectanții să-și alăture pe lângă ofertele lor și atestatul ulterior, unde a mai servit.

Se cere neapărat cunoștința limbilor române, germane și maghiare.

Nicol. Dușoiu, Brașov.

ADOLF HANECKER

:: DEPOZIT DE CAFEA DIN FIUME. ::

Timișoara, (suburbiul Iozefin).

Piața Scudier Nr. 7.

Oferă franco pentru orice stațiune poștală cu ramburs:

1 kgr. Rio	f. 1.20
1 > Domingo mărgea	f. 1.30
1 > Cuba	f. 1.40
1 > Mexico	f. 1.50
1 > Java	f. 1.60
1 > Mocca	f. 1.60

Pentru înleznierea distribuției cafenii să trimită și în pachete de câte 1 kgr. și de câte jumătate de kgr.

Szeszák F. és Fia

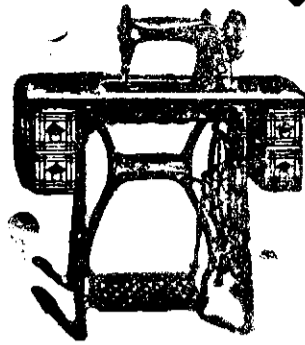
fabrică de trăsuri aranjate cu electricitate
Kolozsvár, Malom-u. 12.

Mare magazin de trăsuri, care îndeștește — ori-ce pretenții; atelier de reparare. —

Fabrică de calese asortată cu toate mașinile moderne tehnice.

În Cluj și jur e unica fabrică, în care se pregătește fiecare parte a trăsului: fabricăm roate, facem lucrări de fierar, pielar și de lustruit sub conducerea mea personală, cu prețurile cele mai moderate. — Tinta noastră principală e: lucrare bună și solidă, dar ieftină. — Serviciu prompt. — Răspundem imediat comenzilor din provincie. — Recomandăm diversele părți de trăsuri, care se vând; așa numitele „mântuitoare de noroi” cu șesutul închis bine. Fondat în 1870. — Prețcurent gratis.

Ocazie extraordinară.

Mașini de cusut noi de tot, Singer cu braț înalt 27 fl. cu suveica în formă de roțiță 40 fl. cu 5 cuti și suveică de roțiță 50 fl. cu cinci cutii centralolint executată

perfect, fără șgomot 55 fl. centralolint fără șgomot, cu patru cuti, un decor frumos de odaie 65 fl. se expediază dela Krausz Henrik, Budapest, IV., Veres Pálné-utca 40. földszint 5.

Correspondența mă rog să se facă în limba germană sau maghiară.

Expediez cu prețuri moderate tot felul de mașini industriale cu garanție de 5 ani.

ANUNȚ.

Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia agricolă românească „Mugurul” însoțire economică comercială în Elisabetopol (Erzsébet város) care vinde altoie de viță de vie de toate speciile precum și viță americană cu și fără rădăcină și la dorință însoțirea de instrucție gratis ori cui în toate ramurile viticulturii.

Gmeiner E.

fabrică de curele pentru mașini.
BRASSO.

Din cea mai bună piele de curele.

Mai multe feluri de curele de cusut și de legat în cea mai bună calitate.

Curele de mână din prima calitate de piele.

Preț-curent și modele se trimit după dispoziția on. public.

Gunoiiul uscat de porc

e cel mai bun și mai ieftin gunoi.

Pe fermele de școală ale statului la vii și la economia pământului s'a dovedit de bun. În nenumărate moșii mari a odatăezulavut regrabile.

Servește bucuros cu lămuriri, oferte de prețuri și scrisori de mulțumită.

Fabrica de uscat gunoi din Budapesta-Köbánya. — Budapest-Köbányai trágyaszárító-gyár.

Budapest, cercul IX., str. Űlői nr. 21.

Atențiune!

— Pentru economi. —

ECONOMILOR! Cetiți cu atențiune următoarele și veți vedea, că nu-i de lipsă să mergeți în America, spre căutarea dolarilor; în Germania, spre căutarea marcelor; nici în Klondyke, spre căutarea aurului, căci îl aflați aici la voi acasă și anume în curțile voastre economice!

Știut este, că creșterea vitelor, cailor și a porcilor, aduce foarte mari venituri economilor. Știut este, că prețul acestora să taxeze după exteriorul lor (să plătește după cum e vita), dar puțini știu, că cum și ce trebuie făcut, ca vitele cornute, precum și porcii și caii, să fie grași, mari în oase și frumoși, căci cari știu, nu bucuos spun și altora, ca să nu aibă și alții așa vite frumoase.

Spre a ajunge aceste scopuri trebuie întrebuințat

„Pravul de vite Demeter“

căci de pravul acesta să îngrașă porcii, caii și vitele cornute, cresc mai mari și devin mai osoși, capătă putere mare, capătă poftă de mâncare, și vacile dau lapte mai mult și mai bun ca de comun, — având vitele, porcii și caii totodată un preț cu mult mai mare, la care între alte împrejurări, nici când nu ar fi ajuns.

La purcei, viței și mânzi, întrebuințând acest prav, să desvoltă foarte repede, să întărească în oase și contribuie la desvoltarea poftei de mâncare. Fieștecare econom bun trebuie să folosească acest prav la vitele, porcii și caii lui, căci prin folosința acestui prav, are foarte mare câștig la vânzare, fiind porcii, vitele și caii frumoși și grași.

Cultura de astăzi ne învață, ca pentru ajungerea stării bune, nu e destul numai a munci, ci munca aceea trebuie pusă în legătură cu raționalul, căci numai munca rațională ne poate aduce fericirea și îndestulirea materială după lucrul nostru.

Pe lângă o muncă rațională lucrăm mai puțin, — dar cu mai mult rezultat, — decât a munci de dimineața până seara, fără de nici un sistem.

Tot așa e și la creșterea vitelor, căci aci raționalul este a ști că, cum poți ajunge ca pe un vițel sau mânz, ori purcel, în timp scurt și cu puțină hrană, să fie mai desvoltat și mai cu preț ca acela pe care trebuie mult timp a-l hrăni, și totuși nu e destul de desvoltat și gras.

Dacă tot în unul și același timp crești 2 purcei, viței ori mânzi și pe unul îl crești cu nutreț regulat, iar pe celalalt, pe lângă nutrețul regulat dându-i și din „Hrana Demeter“. În scurt timp să va observă diferența între aceștia, deoarece acela care a căpătat din „Hrana Demeter“, va fi cu mult mai desvoltat, mai gras și mai frumos, decât acela care s'a crescut numai cu nutreț regulat. Așadar crescând aceștia cu „Hrana Demeter“ devin valoroși (mai cu preț) în cel mai scurt timp.

Raționalul creșterii vitelor deci constă întru aceea, că porcii, vitele cornute, caii și oile, trebuie hrănite cu „Pravul Demeter“, căci amestecând acesta în hrana vitelor, cresc în scurt timp de minune.

Deci în procedura aceasta să află aurul, dolarii și coroanele!

Așadar nici un econom bun să nu întârzie a cumpăra acest prav de mare folos! Cine nu-l cumpără este însuși dușmanul economiei sale.

Acest prav de mare folos să capătă în preț de 60 fileri o cutie. La comanda de 10 cutii se trimite francat. Revanzătorii capătă rabat corespunzător.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea acestuia găinile ouă mai mult ca de comun, chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă, sau foarte puțin. Prețul 30 fileri.

Pentru moartea cloșanilor și a șoarecilor. Este prav sigur pentru stărpirea lor. Prețul 60 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este, că vitele și porcii suferă mult de mâncărimea păduchilor prin care mâncărime sunt reținuți în îngrășarea și desvoltarea lor, ba chiar slăbindu-i, astfel încât în loc de a li-se ridica prețul, chiar pierd din valoare! De aceea fiecare econom să întrebuințeze această unsoare, căreia îi e prețul 20—40 fil. și 1 cor. Cu unsoarea aceasta e de a unge vitele și porcii. Și la oameni să întrebuințeze cu efect sigur. Are favorul să nu murdărește ca alte unsoari pentru păduchi. — Toate acestea să pot căpăta numai dela

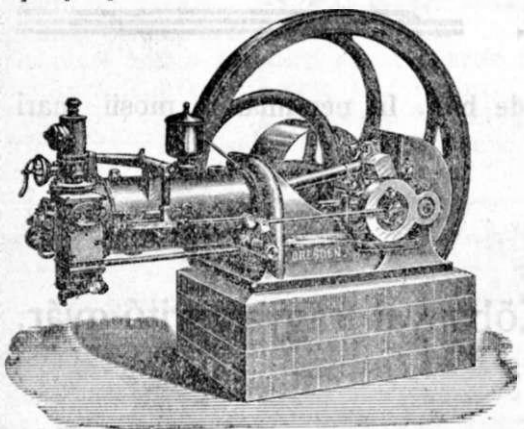
Apotecarul N. CORNEL DEMETER

Orăștie — Szászváros, (ângă bisericile ev. ref.)

Schmerek & Schneider

Fabrică de mașini, instalații electrice și electrotehnice.

© © © Temesvár-Josefin, Bonnáz-u. nr 14. © © ©

Recomandă motoare cu ulei, gaz aerian și benzin și locomobile pentru mori și uzine electrice, precum și orice fel de industrie cu prețuri și condiții favorabile de plată.

■ Catalog de prețuri se trimite la dorință gratuit și porto-franco.

Părțile constitutive dela mașina de tocat carne
a) Inel de capac, b) Disc găurit, c) Cuțit, d) Inel
dela întorcător, e) Întorcător, f) Melciul, g) Inel

— Fiecare să capătă separat. —

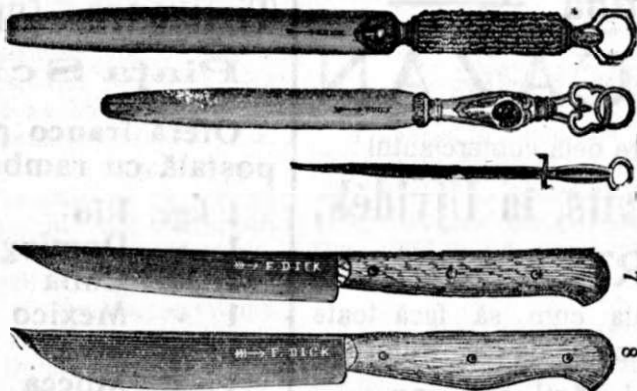
Mașini de tocat carne

Nr.	3	5	8	10	12	20	22	32	cu roată de repezi
taie pe minut	1/4	1/2	3/4	1	1	1 1/4	1 1/4	1 3/4	kg.
1 bucată cor.	3:40	4:10	5:70	6:80	6:50	11:40	10:40	20:00	

Fiecare mașină, prin introducerea unui umplător de cârnați se poate folosi ca umplător de cârnați. — 1 umplător de cârnați cor. — 46.

Cuțite de carne

sub garanție pentru fiecare bucată dela 56 până la 90 fileri
calitate bună dar fără garanție 44 68

Cuțit de Dick

Lungimea tăișului 4 1/2 5 5 1/2 6 7
cor. 2:10 2:40 2:70 2:90 3—

Oțelele și cuțitele Dick sunt fără seamăn, cele mai bune, ce le pot recomanda

CAROL F. JICKEL

SIBIU ȘI ALBA IULIA

Nu e permis să lipsească din nici o familie „GRAMOFONUL“

care înveselește toată casa. Isvorul cel mai estin de al procură el marele comerciant de mașini de vorbit pentru Ungaria și România

Toth József

SZEGED, Könyök utca 3 szám.

Se vinde cu condiții de plătire în rate. Pe lângă garanție.

Au sosit înregistrări noi românești, cântări și muzică cu forță naturală.

— Prețul curent se trimite gratuit. —

Se caută contra vânzătorii!

Correspondența se face în limba maghiară, germană și franceză.

Cu stimă: TOTH JÓZSEF.

Ajută-ți și îți va ajuta și Dumnezeu

Acest adevăr de aur se poate ajunge numai așa, dacă ca să suferă folosește mijloace de vindecare, cari pe lângă efectele naturale întrec ori-ce aparat scump, atât în privința durabilității și a efectului. —

Cordonul electric „Galvani“ se poate folosi cu succes sigur la Reumă, răceală, nervositate, la boala șirei spinării, stomac, impotență, paralizie și altele.

Scrisoare de recunoștință: Francisc Veis, cărâșmar, Sibiu. Așadar cu bucurie la cunoștință că prin folosința aparatului „Galvani“ am simțit multă ameliorare în boala mea (trabesdorsalis) așa încât nu am nevoie nici de cârje. Aparatul deși îl folosesc de un an funcționează fără cusur.

Singurul fabricant:

Ștefan Kmoskó, învățător Sibiu
(Nagyszeben) Terezianum No. 11.

Adunarea din Arad. — Protest!

(R) Pe vreme stăpân este bunul Dumnezeu.

Frigul cumplit, ca în toiu iernii, și vântul ce pătrunde prin oase, a trebuit să-l îndeam ieri.

Pe inimi suntem însă deplin stăpâni, deoarece se dovedește mai ales prin faptul, că deși de trei zile avem vreme cumplită, întruime noastră, tot frunțași ai tuturor cetăților, a venit din cele mai mari îndepărări la adunarea de ieri, ținută în Casa Națională din Arad.

Foarte potrivit deputatul V. Goldiș a dechis adunarea aducând laude românilor din comitatul Aradului, cari pe ger de iarnă, în număr atât de frumos, au răspuns la chemarea conducătorilor. Un semn acesta, că nu s'au deșteptat din nepăsare și somnolență, și nu mai este sat românesc, în care cel din urmă țaran, chiar neștiutor de carte, nu aibă cunoștința lucrurilor obștești și să nu fie hotărît la lupta cea mai desăvârșită.

Insemnătatea adunării aradane de ieri este însă nu numărul mare de români cari s'au adunat să pornească lupta împotriva lui Andrassy, care vrea să ne răpească și puținele drepturi ce aveam până acum, — ci faptul că ieri s'a încheiat și pecețuit *tovărășia* dintre partidul național și partidul social-democrat. »Tot cu împăratul ați ținut iar noi tot împotriva Lui am fost, și iată, ce v'a fost răsplata? Vi-se dă, din bunătate pe semne, aceleași obezi cari nouă *din pe-depsă* vor să ni-le ferece! Și din răul acesta izvorăște însă un bine: cei năspăstuiți din țara aceasta vor ține de aci încolo împreună, de ori ce neam ar fi, și vor lupta până vor ajunge la depline drepturi, dar mai ales să scuture jugul rușinos pus pe grumazii noștri, de cea mai neomenoasă stăpânire a celor mai păcătoși oligarhi, — așa a zis în vorbirea sa dr. Kunfi, fruntașul socialist trimis din Budapesta să încheie legătură frățescă cu partidul național român. »In felul acesta — a adăugat dr. Kunfi — ceeace vom câștiga, va fi *din propria noastră virtute*, iar nu din mila nimăruia.«

Așa e. Mai ales pățania noastră, a românilor, e o dovadă, că ceeace se dă din mila împărătească, ni-se ia din răutate boierească! Ne-a dat împăratul multe: între altele legea de naționalități dela 1868, apoi Statutul Organic, care ne chezășua stăpânire deplină asupra școalelor și bisericilor noastre. Dar ce a mai rămas din toate acestea? Chiar legea de alegeri, așa rea cum a fost făcută la 1874, acum se schimbă în una și mai rea.

Coroana nu ne mai apără împotriva lui Andrassy și a celorlalți magnați, ci ascultă cu totul de sfetnicii aceștia, cari înainte cu cinci ani n'au vrut să dea nici recruți, nici bani pentru oștirea împărătească, pe când noi singuri mergeam de bună voie să jurăm sub steag negru-galben.

Pentru întâia oară în adunarea de ieri s'au spus lucrurile acestea, așa cum ele aievea s'au petrecut și pentru întâia oară o adunare românească trimite la împărat nu telegramă omagială, ci **telegramă de protestare!**

După cele întâmplare de Mercuria trecută încoaci, nu ne mai putem sinamăgi, ci ca un popor nu căzut din cer, dar care trăim de veacuri p'aceste plaiuri și voim să trăim vecinic, așa cum ne-a lăsat D-zeu, iar nu cum vrea să ne schimbe stăpânirea din Budapesta, — *trebuie să ne dăm seama de cele ce se petrec*. Nu vrea, ori e mai slab decât să poată sta împotriva magnaților, e tot una pentru noi, destul că Francisc Iosif I nu sufrag universal, nu drepturi d'opotrivă pentru toți o să subscrie, ci s'a înfățișat la dietă »cel mai rușinos plan de lege din Europa«, cum a zis Dr. Kunfi, măcar că în Aprilie 1906 Francisc Iosif vestea prin mesaj *votul pentru toți!*

Cu toate aceste lucruri, seamă *trebuie să ne tragem*, pentru că nu este cu putință să purtăm lupta răzîmându-ne pe o putere care nu-i pe rarea noastră, ci au sosit vremurile când *numai pe propriile noastre puteri ne putem sprigini*.

În adunarea de ieri s'a spus și acest mare adevăr, adevăr care, dacă suntem un popor de viață, n'are să sperie pe nimeni, ci mai ales trebuie să îmbărbăteze pe toți fii credincioși ai neamului românesc. Căci bine să ne însemnăm: *fiecare popor e vrednic de soarta ce singur și-o croiește* și putem fi convinși, că după ce o să ajungem odată la drepturi ce singuri vom cuceri, nu ni-le va răpi nimeni pe fața pământului!

S'au mai putut apoi auzi în sânul adunării de ieri cuvinte pe cari arhierii noștri vor face bine să și le însemneze și să țină *socoteala de ele*. Când s'a arătat dorința ținării unei **adunări a națiunii românești**, s'au auzit din toate părțile: »Să vină și vlădicii între popor! Cu ei în frunte să pornim lupta!...«

Au înțeles adecă toți din adunare, că ziua de ieri a fost numai *începutul* luptei, că atunci când lupta are să ajungă mai înălțată, mitropoliții și episcopii trebuie să vină între popor. Alfel și-ar înstrăina sufletele credincioșilor și ar rămâne păstori fără turme. Nu este adecă azi român mai cu judecată, care altfel să cuprindă înțelesul vieții decât: *trăim numai câtă vreme putem fi și putem rămâne — români!*... S'ajungem unguri, gr-orientali ori gr-catolici, nu vrem, ci mai bine să ne prăpădim!... Dacă biserica românească vor să apere deci mitropoliții și episcopii noștri, nu pot, nu le este îngăduit să lipsească din mijlocul oștirii naționale falnice care-și apără drepturile, limba și legea.

În privința asta nu sunt deosebiri de vederi între români, după cum de altfel vedem cu plăcere, că ceeace întâiaoară în »Tribuna« s'a scris și întâiaoară în adunarea aradană s'a cerut: *adunare a națiunii întregi*, — toate foile românești doresc.

Suntem adecă la respântia drumurilor, cum se zice și având să ne tragem socoteala cu lucruri de cea mai mare însemnătate pentru viitorul neamului românesc, nimeni singur: nici deputații, nici mitropoliții ori vlădicii n'ar putea să spună ce să facem, ci *toți împreună*, frunțași și popor, să hotărîm calea nouă pe care trebuie să purcedem.

Iată ce s'a vorbit și ceeace s'a hotărît în adunarea noastră de ieri. Avem toate nădejdele că așa se va și face și astfel adunarea aradană de ieri se va înscrie în istoria luptelor noastre naționale ca *începutul vremurilor nouă*, vremuri nu de desnădejdi, ci de înălțătoare reculegere!

Marea adunare din Arad.

— Raport special al »Tribunei«. —

Adunarea de ieri va rămâne în toate privințele istorică nu numai în analele luptelor noastre din comitat, ci în istoria luptelor neamului nostru întreg. Importanța ei extraordinară, pe care i-o dă faptul că este cea dintâia care se ține acum în *situația schimbată*, se manifestă în două direcții: a *primit sancțiune tovarășia noastră de arme cu socialistii și s'a renunțat definitiv la nădejdea pe care românii și-au pus-o totdeauna în Coroană*. S'a trimis și din adunarea de ieri o telegramă la Viena, în această telegramă însă nu se mai cere, nu se mai milogeste, ci **se protestează** la Burg împotriva atentatului lui Andrassy. Mare și extrem de important lucru! O politică de veacuri, adânc înfiptă în sentimentalitatea poporului nostru este înlăturată și desrădăcinată de viforul năpraznic ce urlă peste noi. De aci înainte pașii noștri au o altă îndrumare. Unde vom ajunge? Dumnezeu este numai atotștiutor.

Adunarea a fost și de altfel foarte importantă. Preoțimea împotriva căreia s'a cârtit că în vremea din urmă, înfricată de amenințări, momită de făgădueli și cu temerea de a nu pierde congrua, ar fi dezertat dela locul ei istoric *de a merge cu crucea în frunte*, în adunarea de ieri a spulberat aceeași acuză. Sute de preoți, au fost de față, mulțime de învățători și tot ce are Aradul și jurul distins a fost acolo. Părintele Beleş din Șimand, venerabilul septege-nar a intonat întâiu după terminarea adunării »*Deșteaptă-te Române*«. Din mii de piepturi a răsunat imnul redeșteptării noastre naționale. Oamenii plâneau. Reprezintate au fost aproape toate comunele din comitat. Mii de țărani frunțași au rămas însă prin gări, neîncăpând în trenurile și motoarele arhipline. În Cermei, de pildă, fruntașul naționalist *Dimitrie Popovici* a cerut șefului de tren să mai ataseze vagoane, aceasta însă a cerut un preț întreit de fiecare persoană și oamenii au rămas mârniși în gară.

S'au remarcat apostrofele la adresa prelaților. Când deputatul Ștefan C. Pop, a amintit de rolul lui Șagana și Șuluț, în adunarea de pe Câmpul Libertății, poporul a isbucnit în strigăte:

— *Unde sunt Vlădicii noștri!*

— *Să mergem la episcopie!*

Dispoziția generală a adunării a fost foarte agitată, mârniță și îndărjită. La un moment dat unul dintre socialistii a strigat:

— *Trăiască revoluția!* ca un uragan a isbucnit atunci din toate părțile:

— *Trăiască revoluția!*

Dintre deputații naționali n'a putut lua parte la adunare, reținut de o boală n'pat, deputatul Iosășelului și președintele secției române a partidului naționalităților, al *dr.*

Nicolae Oncu. El a trimis adunării o scrisoare prin care comunică adesiunea sa și regretele că nu poate lua parte la adunare.

Lăsăm să urmeze despre decursul adunării raportul nostru.

Dr. Goldiș inaugurează adunarea.

Vasile Goldiș. Salută adunarea în numele comitetului organizator. Se apropie vremuri foarte grele — zice dsa —, se abat noui întotdeauna asupra țării noastre. O primejdie mare amenință să se descălece asupra temelilor ei, asupra păturilor pe cari se răsămă, cari o susțin Guvernul (Jos cu el! Piară ticăloșii!) a ridicat săcurile să stărne temelii statului, să zdrobească toate popoarele. (Rușine!) Da, rușine, căci de rușine vreau să facă țara. Toate statele din Europa, toate popoarele din lume progresază, înaintază prin viața largă a libertăților și a drepturilor cetățenești, și numai în calea năzuințelor noastre se îngâmădesc stavili. (Jos cu ticăloșii dela cârmă!)

Li e teamă că trăzându-se popoarele la conștiința robiei lor politice, vor spulbera domnia feudală, vor pune capăt răsfățului îngâmfat al oligarhilor maghiari. Vreau deci să feresc lanțuri noi pe umerii popoarelor, lanțuri mai tari, mai trainice. Vreau să ne încațușeze brațele, ca pumnii încheiați spre răzbanare să autorzească. Vreau numai, dar nu vor putea, căci atârna de la noi soarta cărei ne vom supune. Dacă toate popoarele, dela un capăt până la celălalt al țării, se vor ridica într'un singur gând, ca un singur om, și își vor uni glasurile de protestare în contra mișeliei ne mai pomenite, în contra atentației barbar ce se plănuiește, atunci proiectul contelui negru, proiectul lui Andrássy (Piară mizerabilul! Jos cu el! Sgomot prelung nu va fi lege niciodată).

Vam chemat să vă vestesc deci, că prezintarea proiectului mărșav în cameră nu ne-a speriat, n'a oprit lupta noastră. Nu, ci dimpotrivă, de acum înainte va începe lupta adevărată, luptă desăvârșită. Adunarea de azi e cea din țara în șirul adunărilor mari ce vom face de aici înainte. (Trăiască revoluția!) Glasurile noastre să străbată în țări îndepărtate, să treacă peste Carpați, ca să audă lumea întregă, să se înfiare Europa la anul stărilor aziace ce domnesc la noi, să audă împăratul strigătele noastre de protestare și să înțeleagă că nu va fi pace în țara până nu se va șterge rușinea cu care a pătat o Andrássy. (Jos cu el. Sus cu el la ștreang!) Nu stăm izolați, nu suntem singuri în lupta noastră, — toate popoarele din țară vor vota universal. Alături de popoarele țării stă nu partid puteratic (Strigăte puternice: Trăiască socialistii!) partidul muncitorimii. Avem în el un hotărât frate de arme. (Trăiască! — prelung.)

Despre partidul naționaliilor nemaghiare se zice că vrea să strice unitatea politică a țării, că vrea să răstoarne țara. (Rușine!) Într'adevăr mare nerăsunare aceasta. Mai este apoi un partid asupra căruia ei aruncă aceleași invinuri grele: partidul socialdemocrat. Despre acest partid zice ei că n'are patrie. Oamenii cu carte știu însă că partidele socialdemocrate sunt patriotice în toate țările. (Andrássy nu știe! Mizerabilul! Sgomot) Partidul socialist nu deșmănește naționalitățile, ci dimpotrivă luptă pentru egala lor îndreptățire. Ca și noi luptă și ei. (Li oameni de omenie!) Să știe deci puternicii zilei c'au dat mâna cu partidul socialdemocrat. Nu în contra patriei; (Sgomot prelung) ci ca să-i elădim ziduri mai puternice, s-o întărim. (Așa-i! Aprobări viforose.)

Aduce la cunoștința adunării că pentru că această alianță să se pecealuiască solemn, vor vorbi azi și doi reprezentanți ai partidului socialdemocrat: **Dr. Kunffy** și **Vuc.** Dr. Kunffy din pricina întârzierii trenului, încă n'a sosit, dar dacă va veni îi vom da cu plăcere cuvântul. (Ovații la adresa oratorilor anunțați.)

Propune apoi constituirea. De președinte să-l alegem pe „iubitul nostru căpitan“ **Mihail Veliciu**, de notar pe redactorul „Tribunei“ **Sever Bocu**. Adunarea primește cu ovații însuflețite.

Dr. Veliciu deschide adunarea.

Sunt adânc impresionat — zice dr. Veliciu — de cinstea ce mi se face, căci e mare cinste să conduc o adunare atât de fainică. Poporul românesc din comitatul Aradului azi are sărbătoare

și fericiți cei cari au grăbit să la parte la această sărbătoare. 17 sute de ani au trecut de când strămoșii noștri ne-au sămănat pe aceste câmpuri și plaiuri. Vorbește despre multele greutăți prin câte a răzbit poporul românesc până azi. Trebuie azi să ne sufocăm, să nu ne lăsăm striviți de dușmanii noștri seculari, de clasele feudale. Vreau și azi, cum voitan întotdeauna, să ne răpească ce avem mai sfânt: naționalitatea. Dar numai ca românii voim să trăim veci de veci. (Așa-i! Aprobări entuziaste). Să ne unim gândurile, să ne agerim împreună mințile, să ne apropiem inimile pentru a găsi modul cum să nișipim primejdia, cum să ne apărăm existența națională. Vom rămâne între marginile legii, dar vom am arăta țării că nu se poate hotărî de soarta noastră împotriva voinței noastre.

Trebuie să căutăm țara în noi înșine, trebuie să ne elupăm drepturile cu puterea noastră. Purțăm cea mai grea luptă din câte am purtat vreodată și numai însuflețindu-ne și jertfind vom putea-o duce la izbândă. Mai ușoară ne va fi lupta știindu-ne sprijiniți de un aliat puternic. (Așa-i!) Din tovarășia de arme o să rezulte foloase atât pentru noi cât și pentru socialiști.

Roagă publicul să-l dea ajutor pentru buna conducere a adunării. Declară adunarea deschisă și dă cuvântul dlui **Dr. Iustin Marșieu**. (Ovații prelungi).

Vorbește Dr. Marșieu.

Fraților! Trăim aici de 17 sute de ani — cum a zis dl președinte. Partea noastră a fost veșnic suferință, am tras în jag, am fost slugi la dâlogi, ne-au belit și s'au îngăsat din sudoarea feții noastre. Am trecut prin viscole, primejții, ne-am vărsat sângele în lupte și în revoluții. Luptăm și azi, cu țările, cu desnașdejde. De 30 de ani cerem cu cerbicie drepturile ce ni se cuvin. Am dus-o tot cu nădejdea. Iată dar. De șase ani de când neamul românesc a intrat în campania alegerilor de deputați — lupta s'a înverșunat. (Trăiască deputații români! Ovații lungi și însuflețite). Deputații pretind de atunci mereu votul universal, căci voiesc să scuture jugul de 1700 ani de pe umerii poporului românesc. Domni, oligarhii maghiari, ne-au răspuns cu fulgere și tunete, — căci fulger și tunet e proiectul lui Andrássy, contele nevoiesc, (la ștreang cu el! Jos cu ticăloșii! Trăznească-l Dumnezeu!) fiindcă voiește să ne zdrobească de tot.

Votul universal e arma cu care ne putem schimba situația rușinoasă ce ne au creat. Suntem un popor de trei milioane aici — și nădăjdul să avem, dupăcum se cuvenea, 400—500 mii de alegători, — Andrássy (Trebuie toc mișelul! Jos cu el! Sus cu el la ștreang! Vifor de proteste) groful nevoiesc, vrând să ne doboare ne dă numai 48 de mii de voturi. (Mișelul! Căne turbat!) Avu are mai mulți locuitori de câți alegătorii români vor fi în tot cuprinsul țării. (Sgomot îndelungat).

De ce luptăm, de ce ne trebuie votul universal? — vor întreba unii. Oratorul lămurește importanța votului universal. Prin vot se câștigă toate: drepturi, bunuri, etc. Aduce pilde din viața altor state și face comparații luate din sfera tratului dela țară. D-voastră știți: cum e capul așa e satul. Antistia o alegeți cu vot. Alegeți o antistie rea — aveți parte de multe năcazuri. Tot votul hotărăște și poveștile ce vi-le încarcă congreșta, căci voi alegeți membrii congregației. Așa stă chestiunea și cu dieta. Voi vă alegeți belitorii — pentru beaură și papricaș. Votul hotărăște totul. Votul deci e cel mai scump tesaur, prin el se câștigă toate: fericirea, nefericirea. Pentru vot am desfășurat noi flamura luptelor de acum. Înțelegeți deci primejdia ce ascunde proiectul lui Andrássy (Crepe mișelul! Piară ticăloșul!) Să dăm dovadă că suntem un popor de viață. Vrem și noi votul, vrem și noi să avem cuvânt la conducerea destinului țării, căci și noi purtăm sarcini, ba noi le purtăm pe celea mai grele.

În săptămâna trecută Andrássy (Sgomot, insulte la adresa lui) a prezentat proiectul mișelesc, prin care voiește să ne despoale de vot. Cu proiectul legii electorale în mână, oratorul, la apoi punct de punct nedreptățile ce conține. Publicul întrerupe des, cu izbucniri viforoase; sala fierbe pe proteste, de indignare.

În vremea aceasta sosește **Dr. Kunffy** delegatul partidului socialdemocrat. Se strecoară neobservat la tribună, unde e căl-

duros întâmpinat de organizatorii adunării. **Dr. Kunffy**, e o figură simpatice, bine închiegat, brunet, ochii-i scapără de viață, de focul apostoliei ce aduce.

Oratorul continuând spune, că dacă s'er lege proiectul lui Andrássy, țara noastră va împinsă și mai afund în Azia cu vre-o 2000 kilometri. Vom lupta și mai înverșunat ca trecut și lupta noastră va fi foarte grea din momentul când proiectul se va face lege, căci atunci va trebui să luptăm în contra unei egi existențe. Și vom lupta neînfricați de întreg aparatul lor teroare. E vorba de existența noastră. Nu așteptați să facă deputații toate, ei luptă din răspundere — ci săriți d-voastră cu toții în ajutorul stăruirii primejdii. Să vă faceți, cei prezenți la nare, apostolii luptei. Preoții și învățătorii, d-voastră toți, să înceapă fără întârzie cursul neștiutului de carte. Dacă vre-unul n'ar voi invențe, să-i spuneți că o face pentru binele mului său. Piară de fulgere și pacoasă cei vor trada neamul în vremele aceste grele, pi toți șavălelmicii. Datorie sfântă e să luptăm mereu, cu cerbicie, cu desnașdejde, înainte birătește, tot înainte. Termină citând din „Deșteaptă românec“, între aplauze prelungite.

Discursul dlui Kunffy.

Dr. Veliciu anunță c'a sosit **Dr. Kunffy**, misul partidului socialdemocrat, tovarășul nostru de luptă. (Ovații viforoase). Spune că dl Kunffy n'a avut pușej să învețe românește, trăind în mediu străin de limba noastră, dar că are o goste aprinsă pentru toate popoarele oropsite supuse jugului claselor feudale; urește sovul maghar și luptă în cadrele ideilor socialdemocrate, și pentru desrobirea la viață conștiințelor tuturor popoarelor, — deci să i ierte adunarea haina străină în care e nevoit să și îmbrace lia de înfrățire. Ii dă cuvântul.

La apariția sa pe tribună **Dr. Kunffy** e întâmpinat cu ovații vijelioase. (Mai bine de cineva sate sala clocește de strigătele: Trăiască socialistii, trăiască Kunffy, trăiască tovarășia de arme!)

Dr. Kunffy vorbește trei sferturi de ceas, verva propriei apostolilor vajnici ai socialdemocrației. Se strabus împrejurarii că publicul adunării e compus din frantașii știutori de carte satelor și că sunt de față și socialiștii în număr frumos — viforul de proteste, ce-a stăruit, toașismul vijelios ce-a provocat dl Kunffy.

Și asta fără nici o exagerare. **Dr. Kunffy** e și om de înaltă cultură, calitate selecte de orator, personalitate simpatice ce eradiază avânt caldura. A fixat foarte inteligent și coavine motivele ce ne unesc în lupta pentru votul universal.

Via, a spus d-sa, din încredințarea partidului socialdemocrat să vă declar că vom lupta d-voastră, în străună alianță, pentru democratizarea țării. (Trăiască! — Ovații prelungite.) Nu dușmani între popoarele din țară, ci, de acum înainte, frați dela putere.

Partidul socialdemocrat dorește sincer fericirea tuturor popoarelor. Tutaror neamurilor din țară li se cuvin aceleași drepturi firești, sintetice prin un tratu liber, cultură națională proprie, caracter specific în marele mozaic de popoare. Cea mai puternică garanție a civilizației e libertatea absolută a popoarelor. Civilizația noastră întemeindu-se pe libertate va putea rezulta în binecuvântate: democratizarea vieții de stat, armonia între stratele sociale, fericirea tuturaror celor, răsplata dreaptă a ostenețelor fiecăruia, divid și peste toate — iubirea, respectul demn între clasele sociale, precum și între popoarele diferite naționalitate.

Noi când vă întindem deci frăția de am vi-o întindem sincer. (Aplauze, ovații.) Avem luptăm împotriva aceiaș dușman, care de răzuri lungi a prostit poporul, a trăit din jaf și jertfele de sânge aduse de poporul deșvâguit, săpt miera tuturaror bunurilor din lume, s'a înfătat și îmbuibat, s'a tăvălit în mocirla imoralității, și vrea să mai jupoale țara și de-acum înainte până la capătul vremilor. (Piară ticăloșii piară oligarhii maghiari! Trăznească-i Dumnezeu! Infami! Sgomot enorm.) Da, oligarhii boierimii parazită, clasele feudale sunt dușmanul nostru comun. Ei terfolesc țara înainte în mii, ei o fac de rușine după ce i sug viața, epustiesc azi mai rău decum au pustii-o

nicară tărierii. (De ce-i mai suferim! Trebuie împușcați ca niște câini! Mizerabili!)

Spune, că poporul român are faima de cel mai dinastic popor. Mult a fost neluat în seamă acest dinasticism pe vremuri și mult asocotit e și astăzi. Partidul social-democrat însă, cu toate că din principia e în contra tuturor dinastiilor, căci dinastiile sunt dușmanii cei mai firești ai curentelor democratice, va lupta sincer în lupta mare pentru suferința universală a țării de poporul românesc. Trage însă în idolatrie încredințarea sentimentelor dinastice ale poporului românesc, căci multe a avut să îndere acest popor. În revoluția din 1848 sufletul românesc era învățat de dragostea pentru dinastie, românii și-au vărsat sângele pentru ea, au dat la sfârșit glorios un sir întreg de ciocniri cu armatele rebelle — și care a fost răsplăta?

Imi vine în minte o istorioară ce-am citit-o într-o carte de istorie apărută de curând. Un domn ungar intră într-o închisoare la câțiva ani după revoluția cu un domn croat și povestindu-și ei experiențele amare, domnul de ungar a exclamat: „Cum văd voi ați primit în semn de răsplăta ceea ce noi am primit ca pedeapsă!“ Cuvintele acestea caracterizează în deajuns felul cum înțelegem dinastia să răsplătească loialitatea, credința, jertfele enorme ale popoarelor sale. Românii au fost aserviți guvernismului fără frâu. Conducătorii lor n-au fost răsplățiți după vrednicie, jertfele lor n-au fost luate în seamă, libertățile lor firești și azi sunt de bațjocură.

Istoriografa ce v'am povestit-o acum se potrivește de minune și pentru situația ce ni se crează prin proiectul c. n. negru. (Jos cu ticălosul! Sus cu el — în șireang cu el, în funi cu el! Trebuie spânzurat de limbă! Mizerabilul! De stăp să-l țântuim, de lămpă! — Strigăte viforoase) Votul plural ne la de-opotrivă puțința de a ne afirmă în stat, ne încetășează și pe noi și pe naționalștii. Ce ați ajuns d-voastră cu dinasticismul, cu nădejdele puse în hotărârea coroanei?! Nimic mai mult decât noi. Obezii, lanțului politice. Rebellii dela 1848 sun cel preferiți și azi. Nu înțeleg însă și poporul maghiar sărac, căci acesta e proslit ca vai de capul lui. El suferă doar cu atâtă mai puțin, că feudalii frăgându-se din aceiași obârșie, lăe curele mai subțiri de pe spatule lor.

Dar nu ne vom mai lăsa amăgiți. Trebuie să înțelegem că numai prin puterea noastră elementară ne vom putea ridică. Vorbește pe lung despre opresiunea naționalităților, prigonirile câte le îndură românii pretutinderii. Muncitorimea înțelege vaelele d-voastre și vie frate prin suferințe. Trebuie să luptăm împreună, cu toate forțele, să nu primim mila nimănui. Să luptăm așa ca drepturile eluptate să n'avem a le mulțămii nici dinastiei și nici greșilor. (Vă aprobări).

Care e prețul acestei lupte? Fericirea noastră. De sunteți vrednici de ea o veți isbândi. Fericirea voastră e și fericirea țării, căci voi sunteți temelii statului, răzemu lui singur. Semne sunt că se va stărpi nu peste mult semănția parazitilor. Poporul freamătă, de durere, în sufletul lui clocoțesc îndemnuri revoluționare — și de departe pătrunde adânc svorul unui cutremur de pământ. Va sosi ziua de plăta și răsplăta, când poporul va cere socoteală mișeilor dela cârmă, când își va rostii dreapta lui judecată peste păcatele lor de veacuri. Poporul, el, cel mai productiv element al țării, care a fost mereu strivit în picioare, va lua atunci frânele conducerii în mână, căci lui îi compete conducerea. (Trăiască! — ovații prelungite). Cum poate să și fie bine la aceasta țară nenorocită, când cel mai productiv element, răzemu ei cel mai puternic a fost mereu slăbit! Va veni însă o epocă de prosperare, când va fi spulberat de mult cuibul feudalilor de azi. Va pieri opresiunea cea mai fără de păreche din Europa! Sfârșitul vorbirei se pierde într'un ropot prelung de aplauze și ovații.

Vorbește dl Vuc.

Dl Vuc, al doilea trimis al partidului social-democrat, zice că i-au rămas puțin de spus după măsura vorbire a dlui Kauti. Vorbește despre coaliția ungurească, de micii despoti cari dețin azi puterea statului, folosindu-se de ea pentru a jupui poporul și a-și umplea buzunarele. Promite și el frăția de arme și termină între ovațiile salei întregi.

Discursul dlui Dr. Șt. C. Pop.

Apariția dlui Șt. Pop e primită cu o salvă puternică de aplauze. Minute întregi nu poate a-

junge la cuvânt în clocoțel strigătelor de „trăiască“. Dsa a ridicat entuziasmul stărnit de cuvântătorii de mai înainte la culmi neajunse față în nici o adunare poporală câte s'au ținut până acum.

Abia sunt patru zile decând vi s'a vestit marea adunare de azi și iată v'ați prezentat în număr atât de frumos, făcând o sărbătorească mărturie înaintea țării că sunteți conștii de primejdia ce abate asupra neamului românesc și că veți ieși în calea ei cu fructe sâmbure, cu pumnii încleștați pentru a o risipi. Ați roit de prin văile Crișurilor, ați venit din cele mai depărtate locuri ale comitatului. Fală și măriro ție popor mândru, popor conștin! Voi cei cari sunteți de față sunteți țamara noastră din acest comitat. Duceți cu voi, adânc săpate în inimile voastre, impresiile dela adunarea de azi, — sămănați învățăturile culesse în sufletele celor rămași acasă, cari o puți de ger și sărăcie, n'au putut să vie. Gândul meu s'oprește cu ani înainte, pe vremea fâlniceii revoluții din 1848. — și mi pare că dâbul acelor vremi stins în ațipirile nepuținței de deșanii, începe să vibreze iar, să ne pătrundă piepturile chemându ne în răș la lupta sfântă pentru existență și fericirea amar năpăstuitului neam românesc.

Atunci s'au urnit manșii, capii bisericilor române au serborat de pe tronul lor răzemat pe iubirea poporului, venind cu cărja păstorească să îndrăne, să lumineze cărările de primejdie pe care pleca înfruntând mii de morți poporul românesc. Cu un singur om, uriaș în putință și vvere s'a ridicat atunci poporul nostru și o țatelegere de fier ne unia pe toți în lupta pentru cinstă naționalității noastre. Un Șaguna, un Șulățiu, a lăteș atunci că a sosit vremea să se pue la fruntea românilor „cu cracea 'n frunte“. (Mai multe ghesuri. Unde sunt vlădicii?! Să mergem la episcopie.)

De atunci multe s'au schimbat, — nu țară și poporul românesc, iei cel risipit prin vâgăniile manșilor, prin înfruntările câmpilor, pretutideni bun, pretutideni sărac și nenorocit, — rămas în întunecare. Vlădicii până când mai țatârzie să și aplice urechea la doilețele acestui popor! (Sgomot. Strigăte: Să mergem la episcopie!)

Proiectul lui Andrássy (Fulgere! D zeu! Tălharul!) vrea să atinga sufletarea în noi. Oligarhii maghiari vrea să ne dea ultima lovitură, să ne sece toate puterile, ca să nu-i mai tulburăm în săvârșirea fărădelegilor. Dela revoluție încoace și tot nimicirea noastră au țantit o, au crezut să ne slăbească cu încetul, ca acua să ne dea lovitură de moarte. Dar și au ales rău omul care vrea să ne măce. Să și ascute bine dinții dl Andrássy. (Ii vom totii noi cu pila!).

Oratorul face în schiță luptele noastre politice, începând dela 1860 când apare diploma din Octomvrie. E des tetrerapt și aprobat. Adânc o iscusită pildă din viața unui calif din răsărit, care a luat cu puterea grădina unei văduve sărmene și pe urmă a fost lămurit de nedreptatea ce face de un credincios esdi al său.

Vorbește cu mult elan, cu un glas de tunet, provocând eguduitoare aprobări. Spune că în lupta vrășmașă ce o vom purta, când ni-se va cere, trebuie să ne jertfim viața, căci acum ni-se hotărăște soarta cine știe pe cât amar de vreme.

Amurgul cerne raze palide, o lumină mohorâtă peste capetele miilor ascultători, în sufletul căroro fierbe cu clocoț indignarea scături de însuflețirea pentru lupta ce ne așteaptă. Domnul Pop vorbește mai bine de o oră și poporul îl ascultă încă tot cu interesul viu dela început. La sfârșitul vorbirei îndemnă pe cei de față să facă apostolat prin satele lor, să ducă flacăra luptei, aprinzând lumina în sufletele de acasă și înarmându-i cu arma cetitului și surisului pentru lupta ce ne așteaptă. Coboară tribuna acoperit de aplauze.

Dl Bocu propune rezoluținea.

Dl Bocu, notarul adunării, conținnd sgomotul ovațiilor, prelungit și de apariția d-sale, spune că pentru a cetui în fața istoriei dorința poporului românesc manifestată în această adunare și pentru a se da o formă hotărâtă și înfrățirii de arme ce s'a legat azi, adunarea să primească rezoluținea dela vale. Propune apoi și o telegramă de protestare către Majestatea Sa. Dă cetire atât rezoluțiunii cât și telegramei, într'o liniște solemnă.

Adunarea poporală a românilor din comitatul Aradului, ținută în Arad la 15

Noemvrie n. 1908. pertractând situaținea generală politică a țării și debătând proiectul reformei legii electorale, aduce următoarea rezoluținea:

1. Constatăm că situaținea generală politică a țării este din cele mai îngrijorătoare. Șovinismul nesăbuit de rasă a celor ce guvernează statul, amenință în existența lor etnică-culturală toate popoarele nemaghiare ale țării. Urcarea în măsură horibilă a cheltuielilor budgetare apropie statul de ruina financiară, iar asupra populațiunii aruncă greutăți, pe cari poporul, în urma sărăciei generale, nu mai poate suportă.

2. Proiectul legii electorale este cel mai neomenesc atentat în contra vieții constituționale, în contra adevărului și a dreptății. Acest proiect nu este permis să devină lege, căci în acel caz se naște încalculăbila primejdie de a se zguduî sentimentele patriotice în inimile milioaneilor de neîndreptățiți.

3. În fața situațiunii desperate a afacerilor publice și în fața nepatrioticului proiect al legii electorale, adunarea constată necesitatea, ca partidul național român pe lângă susținerea intactă a programului său să se alieze și să lupte împreună cu toate partidele politice din țară, cari au de scop demoralizarea vieții constituționale a statului și introducerea sufragiului universal, egal, direct și secret și mai ales insistă adunarea pentru o acțiune paralelă cu partidul social-democrat din patrie

4. În vederea primejdiei, ce amenință cu deosebire poporul românesc prin proiectul legii electorale, adunarea își exprimă dorința de a se convocă și a se ținea cât mai țurând o adunare a Națiunii Române aparținătoare coroanei Sfântului Ștefan cu scopul de a protesta în contra atentatului cuprins în proiectul legii electorale și a da expresiune postulatelor de dreptate și egalitate ale întreg poporului românesc din patria noastră.

5. Adunarea exprimă mulțămia clubului dietal al naționalităților și în deosebi deputaților români naționaliști pentru lupta lor înțeleaptă și bărbătească, ce poartă pentru democratizarea vieții constituționale a țării, pentru dreptate și egalitate.

6. Adunarea hotărăște a se trimite Majestații Sale împărat și rege Francisc Iosif I. o telegramă de protestare în contra proiectului legii electorale.

Cancelariei de cabinet a Majestații Sale imperiale și apostolice regești

Francisc Iosif I

Wien.

Românii din comitatul Aradului, adunați azi la Arad în adunare poporală, protestează în contra proiectului legii electorale prezintat dietei prin ministrul conte Andrássy și acest protest al lor îl aduc la cunoștința Majestații Voastre.

Adunarea primește cu însuflețirea ce-a domnit în întreg decursul ei.

Sfârșitul adunării.

De încheiere dl Velicu laudă entuziasmul ce-a dovedit adunarea.

Dl Ioan Russu Șirianu, propune mulțămia dlui Velicu pentru demna și înțeleaptă conducere. Publical stăruiește să vorbească și dl Russu. D-sa însă, fiind timpul țesintat, spune că va vorbi în curând, având ocazie la adunările ce se vor mai organiza.

Un glas se desprinde atunci din fremătul mulțimei, urea încet, profetic și vraja lui aprinde într-o clipă inimile, iar geamurile pornește a se cutremura de viforul unui puternic „Deșteaptă-te române!”

Poporul a părăsit sala în ordine frumoasă. Pe stradă se înfirnesc grupuri-grupuri. Pornesc trăsăturile trimișilor autorității și pe urma lor, dela casa națională și până în centrul orașului, nesfârșitul șir de țărani, frumoși, svelți și impunători.

Prin măreția ei adunarea de azi a trecut între momentele istorice ale țării.

Cuvine-se să amintim participarea damelor române din Arad, în număr destul de frumos. La masa presei »Lupta« a fost reprezentată prin corespondentul ei dl. Lazar, »Tribuna« prin redactorul I. Montani. Intelectualii din Arad erau de față aproape în număr complet.

Adunarea Națiunii Române.

Ideia convocării unei adunări a națiunii române, asemănătoare cu cea din 1848 de pe Câmpul Libertății, este primită și se accentuă din toate părțile.

Adunarea de ieri din Arad se pronunță, în moțiunea ce a votat, cu privire la adunare precum urmează:

În vederea primejdiei, ce amenință cu deosebire poporul românesc prin proiectul legii electorale, adunarea își exprimă dorința de a se convoca și a se ține în contra atentatului curând o adunare a Națiunii Române aparținătoare coroanei Sfântului Ștefan cu scopul de a protesta în contra atentatului cuprins în proiectul legii electorale și a da expresiune postulatelor de dreptate și egalitate ale întreg poporului românesc din patria noastră.

»Telegraful Român« în numărul său de ieri scrie:

Acesta e pe scurt cuprinsul proiectului de lege despre reformele electorale, care acum nu mai e al ministrului de interne, ori al guvernului, ci al parlamentului, care poate să-l respingă, poate să-l modifice sau să-l schimbe ceva în el, ori poate să-l primească întocmai, după cum adecă va afla că e bine. Mari modificări însă în nici un caz nu se vor face în proiect, și astfel trebuie să fim pregătiți la aceea, cam în forma aceasta va primi el puterea de lege, și după actualul său cuprins va trebui să ne întocmim și noi luptele politice din viitor. Firește, nu conform părerii individuale, ori dorinței unuia sau altuia dintre deputații noștri naționali, și nici conform părerii lansate în pripă de una ori alta dintre gazetele noastre, ci amăsurat hotărârilor ce vor fi de luat la timpul său din partea obștei românești, din partea reprezentanților alegătorilor români, în conferința electorală, singură chemată să dea direcție politicii noastre, și singura autoritate, ale cărei hotărâri sunt obligatoare pentru toți și au să fie împlinite de toți.

Dl. Vasile Lucaciu, deputatul Beiușului scrie un articol înseșiător în »Lupta« care încheie astfel:

Așa stând lucrurile, după adunările populare, ce s'au ținut până acuma, se impune prin forța împrejurărilor datorița, de a ține o mare conferință națională.

Locul puțin impoartă. Blajul, Sibiuul, Aradul, Lugojul pot să primească conferința națională.

După atâtea lupte, jertfe, decepțiuni și suferințe, când valorile prigonilor lor sălbatic devin tot mai amenințătoare, când temnițele sunt pline de jertfe intoleranței șoviniste, antipatriotice, când biserica, religia și școala ne sunt călcate și umilate: trebuie să ne dăm seamă de situațiune, trebuie să ne spunem cuvântul sentimentului nostru patriotic, înaintea Coroanei, a țării și a lumii întregi!

»Unirea«, »Tribuna«, »Lupta«, și toată suflarea românească patriotică sunt de acord în meritul ideii acesteia, și nimenea nu va lipsi dela împli-

nirea datorinței sale, în vremea aceasta de grea încercare.

Interesele mari naționale, Coroana, țara, buna înțelegere dintre popoarele țării, cer, pretind, ținerea acestei mari adunări naționale.

De aceea, în primul rând mă adresez venerabilului prezident al partidului nostru național, George Popp de Băsești, și îl rog, ca să se pună în conțelegere cu preasfințitii noștri Arhiepiscopului, cu clubul deputaților naționali, cu toți factorii vieții noastre politice naționale, și sperăm, că patriotismul lor cald și luminat de iubirea națiunii, simțul nobil de înalte datorințe către tron, către biserică, către patrie și neam, vor afla calea și mijloacele juste și trebuitoare, pentru realizarea acestei dorințe obștești a românilor.

Ori unde am umblat, în toate cercurile politice, în toate convenirile sociale, în toate adunările, cari s'au ținut, s'a manifestat dorința de a se convoca o mare adunare națională, și așa, putem zice, că ținerea ei e un postulat al situațiunii politice.

Când conștiința națională poruncește, trebuie să amuțescă toate pretextele mici de frică, de retragere, de nedumeriri, sofistice.

Provocarea ni-e aruncată în față: »Române, e vorba să fi, să trăiești, să te desvolți, să te fericești ca popor cu conștiința națională, ca națiune, sau să te lași să te calce, să te desființeze mișelele aventurierii politici!»

În viața publică constituțională numai o cale este: a se afirmă.

La asta avem drept, și acum ni-se impune ca o datorință neamănată!

»Gazeta de Duminecă« din Șimleu în numărul său dela 2 Noemvrie scrie:

Ce e de făcut? Ne aflăm, ca totdeauna, într-o desorientare completă. Deputații noștri n'au luat o poziție. Căci cu protestările și cu lupta, în parlament, împotriva lui Andrassy nu vom obține nici un rezultat. Lupta va trebui să se dea acasă. Dar cum? Căci suntem rișipiți, desorientați, dismembrați, nedisciplinați, neorganizați. Nu reprezentăm nimic.

În fața acestei situații, nu e altceva de făcut, decât să se țină un congres național, în care să se discute și să se ia hotărârile, ce trebuie să se ia pentru viitor. Hotărâri, cari să precizeze munca și lupta de înărire, abandonând cu totul pasivitatea politică.

De peste săptămână.

— **În audiență.** Din Viena se anunță că M. Sa a primit joi la prânz pe delegatul român dl. Porumbaru într-o audiență specială.

— **Ministrul României Al. Lahovary la președintele republicii.** Președintele republicii a primit în audiență solemnă azi după amiază pe Al. E. Lahovary, noul ministru al României la Paris, care i-a remis scrisorile sale de acreditare.

— **Din Arhidieceza Blajului.** Duminecă în 8 c. a hirotonit Exelența Sa patriarhul mitropolit într-o ipodlacon și diacon, iar joi în 12 c. într-o preot pe clericul absolvent Aurel Schiopu, destinat de administrator parohial la Giurfalau (tr. Cojocnei). — Alexandru Cojocar a fost denumit de administrator parohial la Kézdiszertkereszt (tr. Treiscaure), Izidor Vlad la Cașolț (tr. Sibiu), Constantin Cotorea din Harțeu a fost denumit de administrator parohial la Tirimia-mică. Ioan Oltean din Copșa mare a fost denumit de administrator parohial la Harțeu. Cu termen de 7 Decemvrie 1908 se curentază parohia Ocna-Sibiuului.

— **Deputat congressional.** Ni-se scrie: Colegiul de scrutinii al cercului electoral B. Comloș a proclamat deputat congressional pe dnul Dr. Nestor Oprean adv. Sănmicăușului mare.

— **Alegeri congregaționale suplitorii.** În cercul Rafta, unde a fost vacant un loc de membru în congregația Lugojului a fost ales în numărul advocat Dr. Nicolae Ioanovicu.

— **Congregațiunea comitatului Carap-Severin** se va ține în 23 Noemvrie n. a. c. la orele 9 și jumătate ședință extraordinară, fiind la ordinea zilei mai multe obiecte curente deosebit interes.

— **Hymen.** Ni-se anunță cununia dlui Aurel Iuliu Cigăreanu cu dsoara Aurelia Cigăreanu n. de Bardosy. Felicitări!

— **Membrii onorari ai »Junimeii«.** Societatea academică »Junimea« din Cernăuți a numit în adunarea sa generală din 8 Noemvrie a. c. cu nesfârșit entuziasm pe profesorii universitari N. Iorga și A. C. Cuza de membrii onorari ai săi.

— **Curs pentru alfabeți.** Ni-se scrie: Comitetul mare a decretat deschiderea unui curs de scris și citit. Vor instrui învățătorii Vuia și Craiovean.

— **Reuniunea învățătorilor bănățeni în vastul ei program de activitate a susceput ținerea cursurilor de scris și citit, a conferințelor economice culturale, precum și scrierea cronicilor școlare. Ce frumoasă pildă de urmat!**

— **O teribilă catastrofă minieră.** Privitor la marea catastrofă petrecută în mina de la Radbed, în Vestfaalia, se dau următoarele amănunte: Din 360 lucrători cari se aflau în mină, 3 au fost uciși, 36 au fost scoși grav răniți, 150 se crede că ar fi perit.

— **Până Sâmbătă la ora 2 după amiază au fost scoși din mină 35 morți. Se mai află în puț peste 300 mineri; salvarea lor pare cu neputință. 30 oameni grav răniți se află la spital. Aproximativ s'a produs cam pe la 4 dimineața și a fost foarte violentă. Focul continuă a se întinde în mină. Echipa de salvare a trebuit să renunțe a se coborî în mină. Pompierii au început să lucreze la stingerea incendiului în mină.**

— **Salvarea victimelor rămase în mină fiind cu neputință, mina va fi inundată spre a se putea atinge incendiul care ia tot mai mari proporțiuni.**

După constatările oficiale, sunt 36 morți și 35 răniți, dintre aceștia au murit 3. În mină se află încă peste 300 mineri; ei trebuie considerați ca pierduți.

— **Accidentul balonului militar German.** O telegramă din Berlin anunță că balonul militar german a suferit un grav accident.

Iată amănuntele ce se cunosc până acum în această privință: Imediat ce s'a făcut ascensiunea aeronautii și-au pierdut orientarea și umblau fără nici o direcțiune. După miezul nopții, ei nu știau unde se află, atâta s'au că dedesubtul lor este o apă imensă. Zăbind un banc de nisip, ei au vrut să descindă pe acel banc, dar peste câteva minute balonul a căzut în apă. Desperații aeronauți au aruncat din balon toate greutățile, dar balonul s'a scoborât la un metru sub apă. Cu ajutorul pompelor ei au scos apa din balon, și acesta s'a ridicat într'adevăr la 3 metri deasupra apei, după o muncă neîntreruptă de vreo două ore. După câteva minute însă s'a produs o furtună. Motorul a putut fi pus în funcțiune, dar nu s'a putut face nici o mișcare împotriva vântului. Timp de trei ore aeronauții au rămas în această poziție deasupra apei. În această situație disperată ei au văzut trecând un vapor, care însă cu toate semnele n'a observat pe aeronauți. A trecut mult timp până c. s'a observat în sfârșit de pe un vapor aeronauții și atunci ei au fost salvați. Motorul este în bună regulă, dar balonul e sfârșit.

— **Mulțămită publică.** Subsemnata epitropie parohială exprimă și pe această cale cele mai călduroase mulțăminte prea on. domn. protopop Sebastian Olariu și soției sale Ana pentru darul de 50 cor. făcut sf. noastre biserici drept recumpărare a invitațiilor la cununia fiilor lor Aurora cu dl. dr. George Gârda, care cununie se va celebra în sf. noastră biserică din Făget Duminecă în 9/22 Noiembrie a. c. la 11 ore a. m. Dzeu să-i împărtășească de fericire și noroc. Făget, la 2/15 Noiembrie 1908. Epitrovia parohială gr.-or. rom. din Făget.

— **Se caută spre cumpărare revista »Prota-roman«** de N. F. Negruț de pe anul 1881. Vănzătorii să comunice prețul lor administrațiunii ziarului »Tribunei«.